

Vliv veřejných zakázek na rozvoj regionů

Bc. Veronika Papučiarová

Diplomová práce
2012

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Veronika PAPUČIAROVÁ**
Osobní číslo: **M10510**
Studijní program: **N 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**

Téma práce: **Vliv veřejných zakázek na rozvoj regionů**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Definujte obecné principy spojené s postupy zadávání a realizace veřejných zakázek.
- Charakterizujte rozvojové souvislosti zadávání a realizace veřejných zakázek.

II. Praktická část

- Analyzujte základní atributy veřejných zakázek realizovaných na území České republiky za vybrané časové období.
- Syntetizujte poznatky analýzy atributů veřejných zakázek v kontextu širších souvislostí rozvoje regionů České republiky.
- Navrhněte zadávací dokumentaci veřejné zakázky.

Závěr

Rozsah diplomové práce: cca 70
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

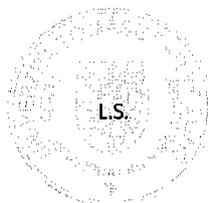
Seznam odborné literatury:

- [1] JURČÍK, R. Zadávání veřejných zakázek a udělování koncesí v ČR a v EU. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2007. 571 s. ISBN 978-80-7179-575-9.
[2] JURČÍK, R. Zákon o veřejných zakázkách: komentář. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011. 700 s. ISBN 978-80-7400-329-5.
[3] OCHRANA, F. Veřejné výdajové programy, veřejné projekty a zakázky: jejich tvorba, hodnocení a kontrola. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. 219 s. ISBN 978-80-7357-644-8.
[4] OCHRANA, F. Zadávání, hodnocení a kontrola veřejných zakázek: ekonomická analýza. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2008. 153 s. ISBN 978-80-86929-46-0.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Jiří Novosák, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: **26. března 2012**
Termín odevzdání diplomové práce: **2. května 2012**

Ve Zlíně dne 26. března 2012

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka



RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

- (1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.
- (2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.
- (3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

- (3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpirá-li autor takového díla učebním svazem bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat náhrady chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 2.5.2012

Barbora Borková

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělků jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložil, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédá k výši výdělků dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato diplomová práce pojednává o veřejných zakázkách jako o možném nástroji regionálního rozvoje. Hlavním cílem je zjistit současný stav této problematiky v České republice a zdůraznit význam těchto zakázek pro rozvoj regionů.

V teoretické části jsou popsány základní pojmy a vymezení veřejných zakázek z aspektu regionálního rozvoje. Praktická část je zaměřena na analýzu základních atributů u vybrané vzorky veřejných zakázek a popisu současného stavu, který nám vyplynul ze závěrů analýzy. Součástí praktické části je i projekt – vytvoření zadávací dokumentace k veřejné zakázce, která bude zohledňovat kritéria podporující trvale udržitelný rozvoj.

Klíčová slova: veřejné zakázky, zadavatel, dodavatel, trvale udržitelný rozvoj, ekonomická výhodnost nabídky, elektronické aukce

ABSTRACT

This master thesis deals with public procurement as a tool for sustainable regional development. The main goal is to find out an actual situation in this issue in the Czech Republic and stress the importance of these procurements for the regional development.

In the theoretical part there are described the basic terms and definition of public procurement from the aspect of the regional development. The practical part is focused on the analysis of the main attributes of a selected sample of public procurement and a description of the current situation, based on conclusions from our analysis. The last part is the project, which includes the creation of specifications for sustainable public procurement.

Keywords: Public procurement, Contractor, Supplier, Sustainable Development, Value for Money, e-cautions

Ďakujem svojmu vedúcemu práce Mgr. Jiřímu Novosákovi, Ph.D. za odborné vedenie a cenné rady a pripomienky pri písaní diplomovej práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10	
I	TEORETICKÁ ČÁST	12
1	VEREJNÉ ZÁKAZKY – VYMEDZENIE, DEFINÍCIA ZÁKLADNÝCH POJMOV A ZADÁVANIE.....	13
1.1	PRÁVNA ÚPRAVA VEREJNÝCH ZÁKAZIEK.....	13
1.2	EKONOMICKÉ VYMEDZENIE VEREJNÝCH ZÁKAZIEK	15
1.3	ZÁKLADNÉ POJMY VO VEREJNÝCH ZÁKAZKÁCH.....	15
1.4	KLASIFIKÁCIA VEREJNÝCH ZÁKAZIEK	17
1.4.1	Verejné zákazky podľa predmetu plnenia.....	17
1.4.2	Verejné zákazky podľa výšky predpokladanej hodnoty	18
1.5	FÁZY VEREJNEJ ZÁKAZKY	19
1.6	ZADÁVACIE KONANIE.....	20
1.6.1	Druhy zadávacieho konania	20
1.6.2	Zadávacía dokumentácia	21
1.7	HODNOTENIE PONÚK NA PLNENIE VEREJNÝCH ZÁKAZIEK.....	23
1.7.1	Hodnotiace kritéria.....	23
1.7.2	Postup hodnotiacej komisie.....	24
2	VEREJNÉ ZÁKAZKY Z HĽADISKA REGIONÁLNEHO ROZVOJA	25
2.1	VEREJNÉ ZÁKAZKY AKO NÁSTROJ REGIONÁLNEHO ROZVOJA	26
2.2	ĎALŠIE ASPEKTY VEREJNÝCH ZÁKAZIEK V SMERE UDRŽATEĽNOSTI	28
3	METODIKA SPRACOVANIA.....	32
3.1	FORMULÁCIA VÝSKUMNÝCH OTÁZOK	32
3.2	CHARAKTERISTIKA A POSTUP VYHODNOTENIA ZÁKLADNÝCH ATRIBÚTOV.....	33
II	PRAKTICKÁ ČÁST.....	36
4	HODNOTENIE VEREJNÝCH ZÁKAZIEK – ZÁKLADNÉ POZNATKY.....	37
4.1	VEREJNÉ ZÁKAZKY A VYVÁŽENÝ REGIONÁLNY ROZVOJ	39
4.2	KONCEPT UDRŽATEĽNÉHO ROZVOJA A PODPORA KONKURENCIESCHOPNOSTI VO VEREJNÝCH ZÁKAZKÁCH - TEMATICKÉ HĽADISKO	41
4.3	KONCEPT UDRŽATEĽNÉHO ROZVOJA A PODPORA KONKURENCIESCHOPNOSTI VO VEREJNÝCH ZÁKAZKÁCH – HODNOTIACE KRITÉRIÁ	44
4.4	ZÁKLADNÉ CHARAKTERISTIKY DODÁVATEĽOV.....	46
4.5	VEREJNÉ ZÁKAZKY A ELEKTRONICKÁ DRAŽBA	49
5	VYHODNOTENIE SÚČASNEJ SITUÁCIE.....	50
6	PROJEKT – ZADÁVACIA DOKUMENTÁCIA K VEREJNEJ ZÁKAZKE	53

6.1	POPIS VEREJNEJ ZÁKAZKY	53
6.2	ZADÁVACIA DOKUMENTÁCIA	54
6.2.1	Identifikačné údaje zadávateľa:.....	54
6.2.2	Klasifikácia predmetu verejnej zákazky	54
6.2.3	Vymedzenie predmetu verejnej zákazky	55
6.2.4	Termín a miesto plnenia.....	55
6.2.5	Obchodné a platobné podmienky.....	55
6.2.6	Technické podmienky	56
6.2.7	Varianty ponuky	57
6.2.8	Spôsob spracovania ponukovej ceny	57
6.2.9	Podmienky a požiadavky na formálne spracovanie ponuky	57
6.2.10	Preukázanie kvalifikačných predpokladov	58
6.2.11	Spôsob hodnotenia ponúk podľa hodnotiacich kritérií	60
6.2.12	Prehliadka miesta plnenia	61
6.2.13	Lehota a miesto pre podanie ponúk	61
6.2.14	Otváranie a hodnotenie obálok s ponukami	61
6.2.15	Iné požiadavky zadávateľa na plnenie verejnej zákazky	61
6.2.16	Požiadavky podľa § 44 ods. 4 zákona o verejných zákazkách	62
	ZÁVER	63
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	65
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	67
	SEZNAM GRAFŮ	68
	SEZNAM TABULEK.....	69

ÚVOD

Problematika veřejných zakázek je v současné době čoraz viac diskutovaná na verejnosti aj v politických kruhoch na národnej i nadnárodnej úrovni. Je množstvo hľadísk, z ktorých môžeme na verejné zákazky nazerať – právna úprava, významný nástroj podpory ekonomiky, zefektívnenie verejného obstarávania, korupcia a pod. No do popredia sa dostáva zároveň hľadisko verejných zakázok ako nástroja na podporu rozvoja regiónov. Efektívne zadávanie verejných zakázok je možné zosúladiť s konceptom trvalo udržateľného rozvoja, ktorý dbá na ekonomické, sociálne aj environmentálne aspekty rozvoja. V mnohých európskych krajinách je tento koncept už prepracovaný a plne podporovaný, ako napr. vo Veľkej Británii. V Českej republike je však stále len v začiatkoch, preto sa začínajú vyvíjať iniciatívy v podobe rôznych štúdií a prieskumov, ktoré pomôžu zviditeľniť zadávanie verejných zakázok ako nástroja regionálnej a sociálnej politiky.

Táto práca sa teda bude snažiť prispieť svojím obsahom k priblíženiu verejných zakázok z hľadiska ich vplyvu na regionálny rozvoj. Prostredníctvom nich zadávatelia zabezpečujú rôzne produkty a služby, a tak vlieva finančné prostriedky do ekonomiky. V ČR tvorí objem finančných prostriedkov na verejné obstarávanie približne 24 % HDP (Mravcová, 2009, str. 7). Je teda zrejmé, že verejné zákazky môžu predstavovať významný zdroj financovania regionálneho rozvoja v závislosti na tom, kde sú tieto finančné prostriedky alokované.

Hlavným cieľom tejto diplomovej práce je na základe analýzy vybranej vzorky verejných zakázok vyhodnotiť súčasnú situáciu v oblasti verejných zakázok a ich vzťahu k vybraným aspektom regionálneho rozvoja v Českej republike.

Významnú časť, ktorá predchádzala vypracovaniu tejto diplomovej práce, tvoril zber údajov a dát o verejných zákazkách, ktoré sme spracovali do tabuľky. Táto tabuľka sa potom stala najdôležitejším zdrojom pre analýzu a vypracovanie diplomovej práce. Práca je rozdelená na dve časti – teoretickú a praktickú. V teoretickej časti sa budeme venovať priblíženiu problematiky verejných zakázok všeobecne aj z regionálneho aspektu. V rámci jednotlivých kapitol bude pozornosť sústredená hlavne na vymedzenie verejných zakázok podľa českej legislatívy i z ekonomického hľadiska. Budeme sa tiež venovať definícii základných pojmov úzko súvisiacich s touto problematikou, pretože sa s nimi budeme ďalej stretávať. Dôležitú časť bude tvoriť kapitola, v ktorej sa budeme zaoberať verejnými zákazkami ako významným nástrojom pre podporu regionálneho rozvoja. V poslednej kapi-

tole tejto časti sa budeme venovať popisu metodiky spracovania údajov, ktoré nám budú slúžiť ako východisko pre analýzu.

Praktická časť našej práce bude už sústredená na konkrétne výsledky analýzy a vyhodnotenia poznatkov, ktoré sme takto získali. Na základe analýzy sa pokúsime vyhodnotiť súčasnú situáciu vo vzťahu verejného obstarávania a regionálneho rozvoja, prípadne sformulovať príležitosti či prekážky ďalšieho vývoja. Záverečnú časť celej práce bude tvoriť projekt, ktorého obsahom bude vytvorenie zadávacej dokumentácie. Keďže hlavným cieľom tejto práce bolo poukázať na možnosti verejných zákaziek podporovať trvalo udržateľný rozvoj, v rámci našej zadávacej dokumentácie sa pokúsime zohľadniť kritériá, ktoré podporia tento koncept.

Téma, ktorú sme si zvolili, je veľmi aktuálna a v Českej republike existuje len veľmi málo odbornej literatúry k tejto problematike. V zahraničí je spracovaných množstvo štúdií a prieskumov v tejto oblasti a „udržateľné“ verejné zákazky získavajú svoju pozíciu aj v Európskej únii. Môžeme dúfať, že táto práca prispeje k zvýšeniu povedomia o riešenej problematike, prípadne podnieti ďalšie výskumy v tejto oblasti v ČR. Je veľká pravdepodobnosť, že ak sa bude tento koncept rozvíjať, pomôže to efektívne znižovať regionálne disparity.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VEREJNÉ ZÁKAZKY – VYMEDZENIE, DEFINÍCIA ZÁKLADNÝCH POJMOV A ZADÁVANIE

V súčasnosti verejné zákazky predstavujú významný nástroj v prerozdeľovaní verejných zdrojov. Ich snahou je hlavne hospodárne, efektívne a účelné využívanie týchto prostriedkov. Preto je nevyhnutné zabezpečiť proces zadávania a realizácie právnymi predpismi, zároveň je však treba dbať aj na ich význam po ekonomickej stránke. Preto sa budeme ďalej podrobnejšie zaoberať právnou i ekonomickou stránkou verejných zákaziek.

1.1 Právna úprava verejných zákaziek

Materiálne aj procesné vymedzenie verejných zákaziek je upravené v práve nie len na národnej úrovni, ale hlavne v práve Európskeho spoločenstva. Kľúčový význam právneho vymedzenia je v tom, že obsahuje formálne aspekty, ktoré je nevyhnutné vždy dodržiavať. Po vstupe Českej republiky do Európskej únie (ďalej len EU) sa pre českú zákonnú úpravu verejných zákaziek stali východiskom rôzne smernice a nariadenia EU, a to:

- smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/18/ES zo dňa 31.3. 2004 o koordinácii postupov pri zadávaní verejných zákaziek na stavebné práce, dodávky a služby,
- smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/75/ES z dňa 16.11. 2005, ktorou sa upravuje smernica 2004/18/ES, o koordinácii postupov pri zadávaní verejných zákaziek na stavebné práce, dodávky a služby,
- smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/17/ES z dňa 31.3. 2004, o koordinácii postupov pri zadávaní zákaziek subjektmi pôsobiacimi v odvetví vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštovních služieb,
- smernica Rady 89/665/EHS zo dňa 21.12. 1989 o koordinácii právnych a správnych predpisov týkajúcich sa prieskumného konania pri zadávaní verejných zákaziek na dodávky a verejných zákaziek na stavebné práce,
- smernica Rady 92/13/EHS zo dňa 25. 2. 1992 o koordinácii právnych a správnych predpisov týkajúcich sa použitia predpisov Spoločenstva o postupoch pri zadávaní verejných zákaziek v oblasti vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a telekomunikácií,
- smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/81/ES zo dňa 13. 7. 2009 o koordinácii postupov pri zadávaní niektorých zákaziek na stavebné práce, dodáv-

ky a služby zadávateľmi v oblasti obrany a bezpečnosti a o zmene smerníc 2004/17/ES a 2004/18/ES, atď. (Sagit, 2011, str. 7)

Hlavným cieľom všetkých týchto smerníc je zachovanie určitých zásad rovnej súťaže a transparentnosti v procese zadávania verejných zákaziek vo všetkých členských štátoch.

V legislatíve ČR konkrétne problematiku verejných zákaziek, v nadväznosti na európske právo, upravuje zákon č. 137/2006 Sb., o verejných zakázkách v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o verejných zakázkách). Konkrétna implementácia je ďalej popísaná v nadväzujúcich právnych predpisoch, resp. vyhláškach. (Jurčík a Krutáková, 2008, str. 21-23)

Zákon o verejných zakázkách vymedzuje okruh fyzických a právnických osôb, ktoré sú povinné zadávať verejné zakázky, vymedzuje tiež postup zadávania verejných zákaziek, jednotlivé druhy zadávacieho konania apod. Zároveň zákon upravuje postup, ktorý vedie k uzavretiu zmluvy na verejnú zakazku.

Podľa zákona o verejných zakázkách je v § 7 verejná zakazka vymedzená ako „zakazka realizovaná na základe zmluvy medzi zadávateľom a jedným či viacerými dodávateľmi, ktorej predmetom je úplatné poskytnutie dodávok či služieb alebo úplatné poskytnutie stavebných prác. Verejná zakazka musí byť realizovaná na základe písomnej zmluvy.“ (Sagit, 2011, str. 10) Ďalej tento zákon definuje, že zadávateľ musí dodávky, služby alebo stavebné práce zadať transparentným a nediskriminačným spôsobom za cenu, ktorá je obvyklá v mieste plnenia verejnej zakazky. (Marek a Pelc, 2005, str. 51-52)

Ako už bolo spomínané, zákon presne vymedzuje aj zadávateľov verejných zákaziek. V § 2 je stanovené, že pre účel zákona sa rozlišuje verejný, dotovaný a sektorový zadávateľ.

Verejným zadávateľom je Česká republika, štátna príspevková organizácia, územný samosprávny celok alebo príspevková organizácia, ktorej je zriaďovateľom alebo iná právnická osoba, ktorá bola zriadená za účelom uspokojovania verejných potrieb, prípadne je financovaná prevažne štátom alebo iným verejným zadávateľom.

Dotovaným zadávateľom je zas právnická alebo fyzická osoba, ktorá zadáva verejnú zakazku, ktorá je hradená z viac ako polovice z finančných prostriedkov poskytnutých od verejného zadávateľa.

Sektorovým zadávateľom je osoba, ktorá vykonáva niektorú z činností v odvetví plynárenstva, tepelného hospodárstva, elektroenergetiky, vodárenstva a pod. (Sagit, 2011, str. 7-9)

Zákon o verejných zákazkách je napriek častým novelám stále pomerne „nedokonalý“. Nepretržite sa stretávame s problémom korupcie v tejto oblasti, či sa však ďalšími novelizáciami podarí tento problém obmedziť je otázne.

1.2 Ekonomické vymedzenie verejných zákaziek

Verejná zákazka z ekonomického hľadiska podľa Ochrany (2008, str. 9) predstavuje „účelnú alokáciu zdrojov, ktorá bola realizovaná na základe verejnej súťaže. Účelnosť tejto alokácie spočíva v tom, že použité zdroje sú využité ekonomicky vhodne, resp. racionálne, so zreteľom na očakávané úžitky plynúce z predmetného plnenia verejnej zákazky.“ Ekonomickú racionalitu môžeme sledovať na základe kritérií „3E“, teda hospodárnosti, efektívnosti a účelnosti.

Po ekonomickej stránke teda verejnou zákazkou rozumieme „takú alokáciu verejných zdrojov, kedy sa subjekt verejného sektoru s ohľadom na svoje pôsobnosti vymedzené zákonmi rozhodne poradiť určitý verejný statok či verejnú službu formou nákupu od externého producenta.“ (Ochrana, 2011, str. 160) Treba však brať ohľad na „3E“ a zabezpečovanie verejného statku či služby sa zadáva externému subjektu len v tom prípade ak to dokáže realizovať efektívnejšie než subjekt verejnej správy.

Z toho nám vyplýva, že verejné zákazky sú síce primárne zamerané na získanie zbožia či služby, ale zároveň sa zameriavajú aj na posilnenie miestnej ekonomiky, malých a stredných podnikov, sociálnej súdržnosti, začlenenie sociálne znevýhodnených skupín a podporu trvalo udržateľného rozvoja. (Mravcová, 2009, str. 55)

1.3 Základné pojmy vo verejných zákazkách

Keďže sa v nasledujúcich kapitolách budeme zaoberať podrobne verejnými zákazkami, je nevyhnutné vymedziť základné pojmy, ktoré s nimi úzko súvisia a budú sa v texte pomerne často vyskytovať.

Subjektom verejnej zákazky sú zadávateľ a dodávateľ. Zadávatel' je ten kto zákazku zadáva. Zákon o verejných zákazkách v § 2 definuje **zadávatel'a verejnej zákazky** ako „verejného, dotovaného a sektorového zadávateľa.“ (Sagit, 2011 str. 7) Jednotlivé vymedzenia zadávateľov sme si už definovali vyššie. Z ekonomickej stránky pohľadu sa jedná o subjekt, ktorý používa verejné zdroje k uspokojeniu verejných potrieb, pričom koná vo verejnom záujme. **Dodávateľom** je fyzická alebo právnická osoba, ktorá na základe zmlu-

vy so zadávateľom poskytuje dodávky zbožia, služieb alebo vykonanie stavebných prác za úplatu. (Ochrana, 2008, str. 10-11)

Ďalším dôležitým pojmom je **zadávacie konanie**. Používa ho verejný zadávateľ pre zadávanie verejnej zákazky. Ochrana (2008, str. 10) ho definuje ako „vybraný druh spôsobu zadania verejnej zákazky definovaný zákonom o verejných zákazkách, ktorý je zadávateľom zvolený s ohľadom na charakter predmetu verejnej zákazky a zákonom taxatívne vymenovaných podmienok jednotlivých druhov zadávacieho konania.“ Môžeme ním teda rozumieť určitý postup, ktorý musí zadávateľ dodržať pri zadávaní verejnej zákazky až do uzavretia zmluvy.

Pre zadanie verejnej zákazky je tiež nevyhnutné vypracovanie **zadávacjej dokumentácie**, ktorá predstavuje určitý súbor dokumentov, údajov, požiadaviek a technických podmienok stanovených zadávateľom na spracovanie ponuky. Mala by tvoriť určitý rámec, ktorý vytvorí rovnaké podmienky pre všetkých uchádzačov o verejnú zákazku. (Ochrana, 2008, str. 11)

Ďalej sa stretávame s pojmom **uchádzač o verejnú zákazku**. Jedná sa vlastne o možného dodávateľa, ktorý spracoval a podal ponuku, pričom splnil zákonné podmienky. Aby sa však uchádzač stal dodávateľom, ktorému je poskytnuté plnenie verejnej zákazky, musí úspešne prejsť výberovým konaním. (Suhányi, 2010; Sagit, 2011, str. 41)

Uchádzač musí väčšinou na základe zadávacej dokumentácie preukázať svoje kvalifikačné predpoklady. **Kvalifikáciou dodávateľa** teda rozumieme spôsobilosť dodávateľa pre plnenie predmetu verejnej zákazky. (Sagit, 2011, str. 13)

Pri zadávaní verejnej zákazky je zadávateľ povinný držať sa určitých zásad – **zásady postupu zadávateľa**. Vymedzujeme 3 základné zásady, a to zásadu transparentnosti, rovného zachádzania a zákazu diskriminácie. Účelom týchto zásad je zabezpečiť, aby proces zadávania verejnej zákazky bol verejne kontrolovateľný, priehľadný a musí byť objektívny, resp. nesmie znevýhodňovať určitých uchádzačov voči všetkým ostatným. To znamená, že všetci by mali mať rovnaký prístup k informáciám potrebným pre sformulovanie a podanie ponuky. (Ochrana, 2008, str. 11)

Ponuka je ďalší významný kľúčový pojem, s ktorým sa stretávame u vysvetľovania jednotlivých výrazov. Ponuka je „uchádzačom (ako potenciálnym dodávateľom) ponúkané predmetné plnenie verejnej zákazky spracované s ohľadom na druh a podmienky zadávacieho konania.“ (Ochrana, 2008, str. 11) Jedná sa teda o ponuku na plnenie dodávok na

zbožie či služby alebo na stavebné práce, pričom uchádzač jasne definuje úžitkové a nákladové parametre. Ponuka sa musí podávať v písomnej forme v zalepenej obálke, ktorá musí mať názov „verejná zákazka“ a musí na nej byť adresa uchádzača. (Sagit, 2011, str. 41)

Hodnotenie jednotlivých ponúk realizuje **hodnotiaca komisia**. Je to orgán menovaný zadávateľom, ktorý sa skladá z najmenej piatich členov a jeho hlavným účelom je hodnotenie ponúk na základe hodnotiacich kritérií. (Ochrana, 2008, str. 12)

Ochrana (2004) vymedzuje **hodnotiace kritéria** ako určité meradlá, ktoré stanovil zadávateľ s ohľadom na ciele a predmet verejnej zákazky. Cieľom týchto kritérií je objektivizovať proces výberu ekonomicky najprínosnejšej ponuky, a tak maximalizovať spoločenský prospech. Väčšinou sa rozlišujú kritéria úžitkové a nákladové.

Hodnotiace kritéria sa stanovujú s ohľadom na **predmet verejnej zákazky**. Týmto predmetom rozumieme obstaranie verejného statku alebo služby, pričom ich producentom je súkromný sektor a spotrebiteľom je verejnosť. (Marek a Pelc, 2005) Zadávateľ je zo zákona povinný pri vymedzení predmetu verejnej zákazky v oznámení alebo výzve o zahájení zadávacieho konania použiť klasifikáciu zbožia, služieb a stavebných prác podľa referenčnej klasifikácie platnej pre verejné zákazky na základe priamo použiteľného predpisu Európskeho spoločenstva (Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2196/2002). (Sagit, 2011, str. 31)

1.4 Klasifikácia verejných zákaziek

Verejné zákazky môžeme deliť podľa viacerých kritérií. Najbežnejšie sa stretávame s delením podľa predmetu plnenia alebo potom podľa predpokladanej hodnoty verejnej zákazky.

1.4.1 Verejné zákazky podľa predmetu plnenia

V zákone o verejných zákazkách sa predmetom verejnej zákazky rozumie úplatné poskytovanie dodávok či služieb alebo úplatná realizácia stavebných prác. Preto rozlišujeme verejné zákazky na:

- dodávky
- služby
- stavebné práce

Verejné zákazky na dodávky sú zákazky na poriadenie vecí (zbožia). Hlavným zmyslom poriadenia tejto veci je uspokojenie popredu definovaných verejných potrieb. Predmetom takejto zákazky môže byť aj poskytnutie služby, ktorá spočíva v umiestnení, montáži alebo uvedenia takejto veci do prevádzky. Zákon bližšie špecifikuje, že sa jedná aj o nákup vecí hnutel'ných aj nehnuteľných, prípadne sem spadá aj kúpa zbožia na splátky či prenájom danej veci. (Ochrana, 2011, str. 160; Marek a Pelc, 2005, str. 54)

Verejné zákazky na služby sú v zákone vymedzené negatívne, tzn. že do ich predmetu spadajú verejné zákazky, ktorých predmet nespadá pod verejné zákazky na dodávky alebo na stavebné práce. Spadajú sem aj služby poskytované spolu s dodávkou alebo stavebnými prácami, pričom predpokladaná hodnota poskytovaných služieb je vyššia než predpokladaná hodnota poskytovanej dodávky, resp. poskytovanej hodnoty stavebných prác. Podrobný zoznam služieb je uvedený v prílohe zákona o verejných zákazkách. (Marek a Pelc, 2005, str. 54)

Verejné zákazky na stavebné práce majú 3 základné formy:

- realizácia stavebných prác
- projektová a inžinierska činnosť
- zhotovenie stavby

Jedná sa teda o výstavbu novej stavby, stavebné zmeny dokončenej stavby, udržiavacie práce na stavbe, odstránenie starej stavby a pod.

Verejné zákazky na stavebné práce sú najväčšie, čo sa týka objemu vynakladaných finančných prostriedkov na verejné zákazky. (Marek a Pelc, 2005, str. 57)

1.4.2 Verejné zákazky podľa výšky predpokladanej hodnoty

Podľa predpokladanej hodnoty verejnej zákazky rozlišujeme 3 druhy verejných zákaziek:

- nadlimitná verejná zákazka
- podlimitná verejná zákazka
- verejná zákazka malého rozsahu

Nadlimitná verejná zákazka je zákazka, ktorá má hodnotu, resp. predmet jej plnenia má hodnotu vyššiu než je vymedzené v zákone a v právnom prevádzacom predpise pre jednotlivé kategórie zadávateľov, oblasti a druhy verejných zákaziek alebo kategórie dodávok a služieb.

Podlimitná veřejná zakázka je taká, ktorej hodnota predmetu plnenia u zákaziek na dodávky a služby je najmenej 2 000 000 Kč alebo v prípade verejnej zakázky na stavebné práce 6 000 000 Kč bez DPH.

Verejná zakázka malého rozsahu je zakázka, ktorej predpokladaná hodnota nedosahuje u zákaziek na dodávky a služby 2 000 000 Kč alebo v prípade zakázky na stavebné práce 6 000 000 Kč bez DPH. (Ochrana, 2011, str. 167-168)

1.5 Fázy verejnej zakázky

Verejná zakázka má niekoľko fáz. Fázou rozumieme určitú časovo a vecne relatívne samostatnú etapu vzťahujúcu sa k rozhodovaniu, príprave, výberu, realizácii a kontrole verejnej zakázky. Fázy prípravy a výberu verejnej zakázky sú procesne upravené v zákone o verejných zákazkách. (Ochrana, 2011, str. 160)

Na základe metodiky OECD a skúseností so zadávaním verejných zákaziek sa vyčleňujú tieto základné fázy:

- 1) **Rozvaha, špecifikácia** – rieši sa otázka, či je nutný zásah zo strany verejného sektoru.
- 2) **Selekcia** – rieši sa otázka, akou vhodnou formou sa dá verejný problém riešiť.
- 3) **Rozhodnutie o riešení problému formou verejnej zakázky** – rieši sa otázka, či je riešenie daného problému formou verejnej zakázky účelné.
- 4) **Príprava dokumentácie a zadávanie verejnej zakázky** – rieši sa vytvorenie dokumentácie podľa zákona o verejných zákazkách a preveruje sa, či pripravená dokumentácia zodpovedá obsahovým náležitostiam podľa 3E.
- 5) **Hodnotenie** – hodnotenie jednotlivých ponúk podľa stanovených kritérií.
- 6) **Výber** – výber ekonomicky najvhodnejšej ponuky.
- 7) **Exploatácia** – realizácia vybranej ponuky.
- 8) **Monitorovanie** – sledovanie, či sú plnené stanovené nákladovo-užitkové ukazovatele.
- 9) **Záverečný audit výkonu** – realizuje sa výkonnostný audit ex post. (Ochrana, 2011, str. 160-161)

1.6 Zadávacie konanie

Pojem zadávacie konanie sme si vymedzili už vyššie. Podrobnosti ohľadom zadávacieho konania a jeho jednotlivých druhov sú upravené v zákone č. 137/2006 Sb., o verejných zákazkách v druhej hlave.

Zadávateľ musí zároveň dbať na to, aby prebiehalo v súlade so zásadami transparentnosti, rovného zachádzania a zákazu diskriminácie. Zásada transparentnosti spočíva v povinnosti uverejňovať zadávacie konanie a súťaž o návrh, teda okrem vyjednávacieho konania bez uverejnenia, či v povinnosti zadávateľa odôvodniť svoje rozhodnutia. Zásada rovného zachádzania stanovuje zadávateľovi „povinnosť“ zachádzať so všetkými uchádzačmi, resp. potenciálnymi dodávateľmi rovnakým spôsobom. Zákaz diskriminácie ukladá zadávateľom popredu zabrániť dodávateľom zúčastniť sa zadávacieho konania. (MMR ČR, 2010a, str. 8)

1.6.1 Druhy zadávacieho konania

Zadávateľ môže zadať verejnú zákazku pomocou rôznych zadávacích konaní. Zákon o verejných zákazkách definuje 6 základných druhov, a to:

- **otvorené** – ponuku môžu dať všetci dodávatelia, ktorí majú záujem.
- **užšie** – ponuku môžu podať len zadávateľom vybraní záujemcovia.
- **vyjednávacie konanie s uverejnením** – ponuku podávajú len vybraní záujemcovia, ktorí sú potom zadávateľom vyzvaní k jednaniu.
- **vyjednávacie konanie bez uverejnenia** – zadávateľ priamo vyzve k jednaniu jedného alebo viacerých dodávateľov.
- **súťažný dialóg** – používa sa u verejných zákaziek so zvlášť zložitým predmetom plnenia, napr. keď zadávateľ nemôže presne vymedziť technické podmienky podľa zákona o verejných zákazkách, prípadne nemôže presne určiť právne či finančné požiadavky na plnenie verejnej zákazky.
- **zjednodušené podlimitné riadenie** – používa sa u podlimitných verejných zákaziek na dodávky alebo na služby, prípadne u podlimitných verejných zákaziek na stavebné práce, ktorých hodnota nepresiahla 20 mil. Kč bez DPH. (Marek a Pelc, 2005, str. 59; Sagit, 2011, str. 18)

Otvorené a užšie zadávacie konanie patria k dvom základným zadávacím postupom, ktoré by mal zadávateľ použiť. Ostatné druhy môže zadávateľ použiť len za podmienok stanovených v zákone. V otvorenom konaní môže podávať ponuky neobmedzené množstvo potenciálnych dodávateľov, ktorí spĺňajú popredu stanovené podmienky. Otvorené konanie je v podstate najtransparentnejšie ale tiež technicky a organizačne najnáročnejšie. Nesmie sa však používať v prípadoch verejných zákaziek v oblasti obrany a bezpečnosti. V užšom konaní zadávateľ oznamuje neobmedzenému počtu dodávateľov svoj úmysel zadať verejnú zákazku. Potenciálni dodávatelia na základe toho podávajú žiadosti o účasť v danom konaní a zadávateľ potom osloví už len vybraných dodávateľov. Vyjednávacie konanie je menej formálne než ostatné druhy zadávacích konaní a pripomína obchodné vyjednanie. Jeho podstatou je dohadovanie zmluvných podmienok s dodávateľmi a je pomerne často využívané hlavne vtedy, keď je náročné stanoviť rozsah plnenia verejnej zákazky. V tomto prípade zadávateľ oznamuje svoj úmysel zadať verejnú zákazku a záujemcovia podávajú na základe toho žiadosti o účasť v tomto konaní. Zadávatel' potom vyzve záujemcov, ktorý splnili popredu určené kvalifikačné kritéria. Po podaní ponúk od záujemcov zadávateľ ďalej o týchto ponukách jedná s uchádzačmi a nakoniec je vybraná ponuka, ktorá je podľa stanovených kritérií najlepšia. V súťažnom dialógu opäť zadávateľ oznamuje neobmedzenému počtu dodávateľov svoj zámer zadať verejnú zákazku a záujemcovia si podávajú žiadosti o účasť. Zadávatel' vyzve uchádzačov, ktorí splnili kvalifikačné podmienky k predloženiu ponúk, pričom by mal vyzvať minimálne 3 uchádzačov. Následne vedie s vyzvanými uchádzačmi jednanie, ktorého hlavným cieľom je nájsť a vymedziť aspoň jedno vhodné riešenie plnenia zadania verejnej zákazky. Zjednodušené podlimitné konanie je založené na tom, že zadávateľ vyzve písomnou formou aspoň 5 záujemcov k podaniu ponuky a preukázaniu kvalifikácie. (Marek a Pelc 2005, str. 78-80; Ochrana, 2011, str. 114-115)

Zadávacie konanie sa začína uverejnením oznámenia alebo výzvy podľa druhu konania. Zadávatel' by mal pri zadávacom konaní dbať na základné zásady, ktoré vyplývajú z princípov rovnej súťaže Európskej únie.

1.6.2 Zadávacia dokumentácia

Základnú definíciu, čo je to zadávacia dokumentácia, sme si už uviedli. Zároveň je však vhodné si priblížiť jej dôležitosť pre zadávacie konanie a jej štruktúru. Za jej úplnosť je

zodpovedný zadávateľ, pretože jej hlavnou náplňou je špecifikácia údajov uvedených vo výzve alebo oznámení o otvorení zadávacieho konania.

Dokumentácia obsahuje 2 základné druhy údajov, a to všeobecné zákonné údaje a údaje vzťahujúce sa ku konkrétnemu predmetu verejnej zákazky. V tomto dokumente sú uvedené všetky záväzné podmienky zadávateľa pre plnenie verejnej zákazky. Obsahuje údaje (technické a obchodné podmienky) nevyhnutné pre vypracovanie ponuky. Zatiaľ čo oznámenie o zadávaní verejnej zákazky obsahuje len informácie, na základe ktorých sa dodávateľ rozhoduje, či má o verejnú zákazku záujem a či ho budú zaujímať podrobnejšie informácie, zadávacia dokumentácia obsahuje informácie podrobne spracované a na ich základe môže dodávateľ spracovať a podať ponuku. (MMR ČR, 2010a, str. 133-139)

Zákon o verejných zákazkách obligatórne stanovuje, čo musí táto dokumentácia obsahovať:

- a) obchodné podmienky (aj platobné),
- b) technické podmienky,
- c) požiadavky na opatrenia k ochrane utajovaných informácií,
- d) požiadavky na zabezpečenie dodávok, ak je to odôvodnené predmetom verejnej zákazky,
- e) požiadavky na varianty ponuky (ak to zadávateľ pripúšťa),
- f) požiadavku na spôsob spracovania ponukovej ceny,
- g) podmienky a požiadavky na spracovanie ponuky,
- h) spôsob hodnotenia ponúk podľa hodnotiacich kritérií,
- i) iné požiadavky stanovené zadávateľom. (Ochrana, 2008, str. 11)

Okrem týchto povinných údajov môže zadávateľ ešte uviesť akékoľvek objektívne, transparentné a nediskriminačné požiadavky na plnenie verejnej zákazky, napr. ekologického charakteru. Ak sa verejná zákazka týka stavebných prác, mala by dokumentácia ešte obsahovať dokumentáciu podľa zvláštného právneho predpisu (napr. stavebného zákona) aj súpis stavebných prác, dodávok a služieb s výkazom výmer. Zadávacía dokumentácia by na druhej strane nemala obsahovať požiadavky alebo odkazy na obchodné firmy, názvy alebo mená a priezviská, špecifické označenia zbožia a služieb, patenty na vynálezy a pod. (Mravcová, 2009, str. 17; Sagit, 2011, str. 27-28)

1.7 Hodnotenie ponúk na plnenie verejných zákaziek

Vyhodnotenie verejných zákaziek má na starosti hodnotiaca komisia, ktorá posudzuje jednotlivé ponuky. Kontroluje hlavne splnenie zákonných požiadaviek a požiadaviek zadávateľa – teda popredu určené kritéria.

1.7.1 Hodnotiace kritéria

Zadávateľ musí vo výzve na predloženie ponúk určiť kritériá na vyhodnotenie ponúk. Tie sa vyhodnocujú buď podľa najnižšej ceny alebo ekonomicky najvýhodnejšej ponuky. V súťažnom dialógu sa za základné kritérium považuje len ekonomická výhodnosť ponuky. Zadávateľ určí základné hodnotiace kritérium podľa druhu a zložitosti verejnej zákazky.

V prípade, že zadávateľ určí ako jediné kritérium najnižšiu cenu ponuky, musí brať v úvahu, či bude dosiahnutá potrebná kvalita realizovanej ponuky. Predpokladáme teda, že za vynaložené finančné prostriedky bude dosiahnutá požadovaná kvalitatívna hodnota predmetu verejnej zákazky určená v zadávacej dokumentácii. Hodnotiaca komisia pri posudzovaní ponúk na základe tohto kritéria zoradí ponuky podľa výšky ponukovej ceny. (Ochrana, 2007, str. 121)

Hodnotenie na základe ekonomickej výhodnosti ponuky používame v prípade, keď očakávaná úroveň spokojnosti z naplnenia cieľov, resp. predmetu verejnej zákazky, by mala byť čo najlepšia. Pri posudzovaní ekonomickej výhodnosti ponuky sa používajú 2 druhy kritérií, a to úžitkové a nákladové kritériá. Vo vyhodnocovaní ponuky na základe kritéria ekonomicky najvýhodnejšej ponuky, musí zadávateľ určiť jednotlivé kritéria súvisiace s predmetom zákazky, pričom aspoň jedno musí byť cena ponuky. Takýmito kritériami napríklad sú funkčné charakteristiky, environmentálne charakteristiky, prevádzkové náklady, prípadne ich efektívnosť, pozáručný servis, technické parametre, lehota dodania alebo doba realizácie apod. Samozrejme je nutné okrem týchto kritérií vymedziť aj pravidlá pre ich uplatnenie, ktoré musia byť nediskriminačné a podporujú rovnú hospodársku súťaž. Všetkým kritériám je určená váha, ktorá je vyjadrená v percentách. Na určenie jednotlivých váh sa používajú rôzne metódy, napr. metóda alokácie 100 bodov alebo párového zrovnania kritérií apod. Výsledky hodnotenia jednotlivých metód sa však môžu od seba aj líšiť, teda najlepšia ponuka vyhodnotená podľa jednej metódy nemusí byť najlepšou aj podľa inej metódy. (Ochrana, 2007, str. 123; Hojdarová a Hanáček, 2010)

1.7.2 Postup hodnotiacej komisie

Ako už bolo vyššie spomínané, zadávateľ stanovuje na hodnotenie predložených ponúk špeciálnu hodnotiacu komisiu, ktorá sa skladá z najmenej piatich členov. Predtým je ešte stanovená trojčlenná komisia, ktorá má na starosti otváranie obálok, ktoré nesmú byť otvorené pred uplynutím popredu určenej lehoty na podávanie ponúk. Komisia otvára obálky postupne podľa poradového čísla a kontroluje úplnosť údajov o ponuke a ďalšie formálne náležitosti. Ak nejaká ponuka nespĺňa popredu určené kritérium, komisia ju vyradí. Následne už hodnotiaca komisia pristupuje k hodnoteniu ponúk. Komisia hodnotí ponuky z hľadiska naplnenia zákonných podmienok určených v zákone o verejných zákazkách. Ďalej posudzuje ponuky na základe ponukovej ceny a v ďalšom kroku z hľadiska zvolených kritérií. Ak je týmto kritériom ponuková cena, zoradujú sa ponuky od ponuky s najnižšou cenou po cenu najvyššiu – metóda minimalizácie nákladov. Ak je naopak hodnotenie založené na jednotlivých kritériách určených na základe ekonomickej výhodnosti ponuky, komisia postupuje podľa popredu určenej metodiky viac-kritériálneho hodnotenia. Musí byť určené, akým spôsobom bude vykonávané váženie jednotlivých kritérií a ako bude vypočítaná celková vážená úžitkovosť ponúk. Ponuky sú potom zoradené podľa celkovej vázenej úžitkovosti, a to od najvyššej hodnoty po najnižšiu. (MMR ČR, 2010a, str. 227-229; Ochrana, 2007, str. 137-143)

Zadávacie konanie je ukončené výberom ponuky, ktorá bola vyhodnotená ako ponuka s najnižšou ponukovou cenou alebo ako ekonomicke najvýhodnejšia podľa daných kritérií. Zadávateľ pošle oznámenie o výbere najvhodnejšej ponuky do 5 pracovných dní po rozhodnutí všetkým uchádzačom. (Suhányi, 2010, str. 243)

2 VEREJNÉ ZÁKAZKY Z HĽADISKA REGIONÁLNEHO ROZVOJA

Regionálny a miestny rozvoj je v podstate primárnym záujmom väčšiny územne samosprávnych celkov (obcí a krajov). Každé mesto alebo obec chce dobre obstáť vo vzájomnej konkurencii miest a obcí, a preto využíva a tvorí rôzne plánovacie a strategické dokumenty a prípadne využíva iné nástroje regionálneho rozvoja, aby čo možno najviac využila svoj potenciál.

Slovo „rozvoj“ môže mať pomerne širokú obsahovú interpretáciu. Pre naše účely v súvislosti s rozvojom územných celkov ním rozumieme „pozitívne hodnotené zmeny, podmienené efektívnym využívaním zdrojov a prebiehajúce v záujme dosahovania určitých cieľov (viac či menej špecifikovaných).“ (Kadeřábková, Mates a Wokoun, 2004, str. 210)

Pôvodne sa na regionálny rozvoj nazeralo hlavne z ekonomického hľadiska, teda z pohľadu rastu počtu pracovných miest, priemernej mzdy a pod. Teraz je však takéto ponímanie nevyhovujúce a na rozvoj sa nazerá z viacerých aspektov. Súčasným trendom, ktorý sa premieta aj do problematiky zadávania verejných zákaziek, je trvale udržateľný rozvoj. Spočíva na princípe takého vývoja spoločnosti, pri ktorom sú zachované a rozvíjané jeho základné hodnoty. Správa Svetovej komisie pre životné prostredie a rozvoj ho definuje nasledovne: „Ide o rozvoj, ktorý uspokojuje potreby súčasnosti bez podstatného obmedzovania možností budúcich generácií uspokojovať svoje vlastné potreby. Predstavuj proces zmien, v ktorom využívanie zdrojov, alokácia investícií, orientácia technického pokroku a inštitucionálny vývoj sú v harmónii a zvyšujú súčasný a budúci potenciál uspokojovania ľudských potrieb a aspirácií.“ (Kadeřábková, Mates a Wokoun, 2004, str. 218)

Regionálny rozvoj ako proces je súhrnom množstva aktivít a jeho nástroje sú uplatniteľné na štátnej, krajskej ale aj obecnej úrovni. Tradične sa nástroje rozlišujú na finančné a nefinančné. Podľa tímu GaREP-u (Spoločnosti pre regionálne ekonomické poradenstvo) by mali byť tieto nástroje širšie interpretované a rozšírené na (Nástroje regionální politiky, 2011):

- **administratívne nástroje** (legislatíva, záväzné procedúry, postupy, organizačné normy),
- **konceptné nástroje** (stratégie, programy, plány, politické deklarácie, územnoplánovacie dokumenty, pozemkové úpravy),

- **inštitucionálne nástroje** (inštitúcie, spolupráca, regionálny manažment),
- **vecné nástroje** (infraštruktúra, poskytovanie priestorov, služieb, hmotného plnenia, poradenstvo),
- **sociálno-psychologické nástroje** (vzdelávanie, komunikácia, motivácia),
- **finančné nástroje** (systémy finančných podpor, dotácií, grantov, PPP a verejné zákazky).

Pri uplatňovaní nástrojov regionálneho rozvoja je potrebné zhodnotiť ich vhodnosť použitia na rozvoj daného územia, prípadne zhodnotiť schopnosť aktérov tieto nástroje použiť. Pre každú úroveň verejnej správy sú totiž vhodné iné podpory daných nástrojov a je treba hľadať ich optimálnu kombináciu pre daný subjekt alebo územie. Je nutné dbať na to, aby územie bolo rozvíjané ako celok po všetkých stránkach (sociálnej, ekonomickej a environmentálnej), aby nedochádzalo k zvyrazňovaniu disparít. Rozvíjané územie treba brať ako previazaný komplex a harmonicky ho rozvíjať vo všetkých oblastiach. (Nástroje regionálnej politiky, 2011)

V nasledujúcich podkapitolách sa budeme podrobne zaoberať možnosťami ovplyvňovať rozvoj regiónov prostredníctvom verejných zákaziek ako jedným z jeho nástrojov z ekonomického, sociálneho aj environmentálneho hľadiska.

2.1 Verejné zákazky ako nástroj regionálneho rozvoja

Priestorová alokácia verejných výdavkov má dopad na ekonomický a sociálny rozvoj v mestách a regiónoch. Verejná správa ako nákupca služieb a zbožia je v podstate najväčším zákazníkom. V celej EU verejná správa vynakladá približne 16 % HDP, čo predstavuje pre lepšie znázornenie asi polovicu HDP Nemecka a v ČR asi 24 %, na nákupy v oblasti verejného obstarávania (Brammer a Walker, 2011). Z tohto hľadiska je dôležité si uvedomiť, že verejná správa môže svojimi nákupmi od dodávateľov cielene ovplyvňovať rozvoj v daných regiónoch a naplňovať tak ekonomické, sociálne a environmentálne ciele. Na tomto základe sa v súčasnosti zvyšuje záujem o prieskumy v oblasti verejných zákaziek ako politického nástroja.

Zadávanie verejných zákaziek, ktoré zohľadňuje širšie aspekty regionálneho rozvoja, patrí k novým trendom rozvíjajúcim sa v EU, najmä v niektorých jej členských štátoch ako sú Veľká Británia, Francúzsko, Belgicko, Taliansko, Írsko, Španielsko, Rakúsko. Stále vyšší význam v procese zadávania a hodnotenia verejných zákaziek tak získava nie len cenové

kritérium, ale koncept tzv. ekonomickej výhodnosti ponuky - „value for money“. Toto kritérium úzko súvisí s efektívnosťou a hospodárnosťou v procese prerozdelenia verejných prostriedkov. Podľa Pecka a Cabrasy (2008) však toto kritérium môže mať tendenciu pracovať proti malým firmám. Všeobecne by ale mal tento prístup viesť k dlhodobu udržateľnej prosperite spoločnosti, a teda na rozvoj ako taký (Mravcová, 2009, str. 7-8). Napriek tomu sa v mnohých prípadoch stále uplatňuje kritérium najnižšej ponukovej ceny. Rovnako je na tom aj Česká republika a v tomto smere je stále v začiatkoch.

Zákon o verejných zákazkách je možné pri vhodnom vymedzení predmetu verejnej zákazky a jeho podmienok použiť ako jeden z nástrojov rozvoja príslušného regiónu, kraja, mesta alebo obce. V rámci zadávania je možné zohľadniť množstvo požiadaviek týkajúcich sa predmetu verejnej zákazky, jeho realizácie (ide hlavne o technické, obchodné prípadne iné podmienky realizácie). Jedná sa hlavne o zadávanie verejných zákaziek z hľadiska verejných zadávateľov ako sú územné samosprávne celky, teda obce a kraje.

Ako sme už vyššie spomínali verejní zadávatelia zadávajú verejné zákazky malého rozsahu, nadlimitné a podlimitné. U verejných zákaziek malého rozsahu (ich hodnota je do 2 mil. Kč bez DPH na dodávky a služby a do 6 mil. Kč bez DPH na stavebné práce) je umožnené v procese zadávania priamo alebo rovno osloviť firmy a podnikateľov (aj miestnych), pričom musia byť dodržané zásady uvedené v zákone. Tým môžu zadávatelia prispieť k miestnemu územnému rozvoji. Pri podlimitnom a nadlimitnom zadávacom konaní nie je možné priame oslovenie miestnych firiem, s výnimkou zjednodušeného podlimitného konania, ktoré sa používa pri zadávaní podlimitných verejných zákaziek na dodávky a služby a u stavebných prác do hodnoty 20 mil. Kč bez DPH. U tohto druhu zadávania môže zadávateľ osloviť 5 subjektov, teda aj miestnych dodávateľov. Je však zákonom stanovené, že zadávateľ nesmie stále oslovovať ten istý okruh dodávateľov a ponuku môžu podať aj dodávatelia, ktorí neboli oslovení. (Mravcová, 2009, str. 18)

Verejné zákazky súvisia a bývajú často napojené na strategické dokumenty obcí a krajov, a to okrem iného aj na dokumenty územného plánovania. Tieto dokumenty slúžia ako analytické podklady, ktorých obsahom sú zistenia a vyhodnotenia stavu a vývoja územia, jeho hodnôt, obmedzení zmien v danom území z dôvodu ochrany verejného záujmu, zámerov na zmeny v území, a pod. Zásady územného rozvoja stanovujú základné požiadavky na účelné a hospodárne usporiadanie územia kraja, vymedzujú plochy alebo koridory nadmiestneho významu. Ďalej tento dokument stanovuje požiadavky na využitie týchto plôch, hlavne plochy pre verejne prospešné stavby, verejne prospešné opatrenia, stanovuje kritériá

pre rozhodovanie o možných variantoch alebo alternatívnych zmenách v ich využití. Zásady územného rozvoja sú záväzné pre vydávanie územných a regulačných plánov a pre rozhodovanie v území. Ak sú potom finančné prostriedky na rozvoj v súlade so strategickými dokumentmi premietnuté do rozpočtu zadávateľa, definuje sa v súlade s týmito strategickými dokumentmi predmet verejnej zákazky, pričom sa jedná najčastejšie o zákazky na stavebné práce. (Jurčík, 2011, str. 16)

2.2 Ďalšie aspekty verejných zákaziek v smere udržateľnosti

Významným teoretickým konceptom, ktorý priťahuje záujem problematiky verejných zákaziek, sa stáva udržateľný rozvoj. Pojem udržateľné zákazky, tzv. „sustainable procurement“, získava na dôležitosť hlavne v politických kruhoch. Členské štáty sa zaviazali v rámci svojich politík prijať akčné plány, ktoré by zohľadňovali princípy udržateľných verejných zákaziek. Z 27 členských štátov k roku 2007 však len tretina prijala tieto akčné plány. Pomerne veľký význam tejto problematike sa prikladá vo Veľkej Británii. Medzi štáty, ktoré sú ešte len v začiatkoch vo vytváraní národných akčných plánov patria okrem Slovenskej republiky aj Nemecko, Grécko a Malta. (Brammer a Walker, 2011)

V oblasti verejného obstarávania existuje množstvo štúdií, ktoré sa zameriavajú buď na environmentálne hľadisko alebo na sociálne vplyvy. Takisto je ich množstvo zameraných na korupciu v oblasti verejných zákaziek alebo na nerovnú súťaž. V súčasnosti sa však sústreďujú hlavne na udržateľnosť, ktorá obsahuje všetky aspekty.

Rôzne štúdie nám vymedzujú hneď niekoľko typických znakov udržateľných zákaziek. Udržateľné zákazky zohľadňujú sociálne, environmentálne a ekonomické dopady zadávania. Aj súčasná zákonná úprava umožňuje zadávateľovi, aby v zadávacej dokumentácii zohľadnil ekologické a sociálne kritéria, prípadne iné podmienky v oblasti zamestnanosti, životného prostredia alebo v sociálnej oblasti. Je teda možné aby si zadávateľ vyhradil napríklad podmienku, že dodávateľ je povinný, ak je s ním uzavretá zmluva na verejnú zákazku, zamestnať určitý počet nezamestnaných alebo zdravotne postihnutých z daného regiónu. Moderný spôsob, ktorý v súčasnosti využíva napríklad aj Magistrát hlavného mesta Prahy, je podmienka zadávateľa, aby dodávateľ zamestnal pracovníkov, ktorí robia u zadávateľa určitú činnosť, ktorú „outsorcuje“. (Mravcová, 2009, str. 18-19)

Zadávateľ môže tiež udať dôraz v dokumentácii na ekologické požiadavky. Čo sa týka technických parametrov, je možné požadovať v rámci stavebných prác nízkoenergetické

zdroje alebo pri dodávkach napr. nákup automobilov na hybridný pohon ako služobné vozidlá. Je možné požadovať, aby výrobky a služby boli opatrené ekoznačkou alebo v rámci kvalifikácie aby dodávateľ mal certifikovaný systém riadenia akosti, ochrany životného prostredia a pod. (Mravcová, 2009, str. 20)

Ekologické a sociálne kritéria sa môžu prejavovať rôzne podľa predmetu a typu verejnej zákazky a zadávateľ nimi môže riešiť dané problémy svojho regiónu. Verejné zákazky tak môžu slúžiť ako nástroj ekonomického a sociálneho rozvoja v danom regióne prostredníctvom špecifických požiadaviek. Tieto kritériá sú často využívané hlavne krajinami a obcami ako zadávateľmi. Toto ich využitie je však možné len u určitých typoch verejných zákaziek, ako napríklad u stavebných zákaziek alebo u služieb (údržba verejnej zelene, upratovanie verejných priestranstiev apod. Často sa však v oblasti udržateľných verejných zákaziek prikladá väčší význam sociálnym kritériám než environmentálnym. (Cabras a Peck, 2008)

Ďalším znakom udržateľného rozvoja je spolupráca zadávateľa s miestnymi dodávateľmi ako zdroj rozvoja pre miestnu ekonomiku. Samozrejme zo zákona vyplýva zákaz diskriminácie a zadávateľ nemôže určiť, že chce zákazku zadať niektorému z miestnych dodávateľov. Je ale možné v zadávacej dokumentácii nastaviť určité špecifické kritéria, ktoré môžu miestny dodávateľ splniť efektívnejšie, pretože poznajú dané územie lepšie. Majú teda oproti ostatným dodávateľom konkurenčnú výhodu. Nie vždy je však možné zadať zákazku miestnemu dodávateľovi. Ak je predmet zákazky zložitý, je možné, že ho nikto z miestnych dodávateľov nebude schopný zrealizovať pre nedostatok odborných zručností a znalostí. Vtom prípade zákazku väčšinou získavajú veľké firmy so sídlom mimo región. S takýmito prípadmi sa často stretávame hlavne v okrajových či zaostávajúcich regiónoch. Existuje tiež riziko, že zohľadňovanie sociálnych a ekologických aspektov v rámci kritéria ekonomickej výhodnosti ponuky môže vytvoriť bariéry pre malé a stredné podniky (Peck a Cabras, 2008). Zároveň však môžeme uvažovať, že už samotná realizácia verejnej zákazky v príslušnom regióne vedie k jeho rozvoju bez ohľadu na to, či zákazku realizuje dodávateľ, ktorého sídlo je v danom regióne. Väčšinou totiž u prevažného počtu verejných zákaziek musí aj dodávateľ so sídlom z iného regiónu využívať miestnu infraštruktúru (verejná doprava, ubytovacie zariadenia, reštauračné a pohostinské služby, čerpacie stanice,...), najímať miestnych pracovníkov, prípadne ubytovať svojich pracovníkov v danom mieste realizácie, čo samo o sebe prispieva k rozvoju daného regiónu. Toto využívanie miestnej infraštruktúry a intenzita jej využitia je taktiež závislá na typu verejnej zákazky

a konkrétnom predmete a nezávisí toľko na nadefinovaní zadávacích podmienok zo strany zadávateľa. (Jurčík, 2011, str. 15)

Ďalším podstatným aspektom verejných zákaziek pri rozvoji regiónov je skutočnosť, že predmetom takejto zákazky je vytvorenie infraštruktúry, ktorá rozvíja daný región. Významné sú teda väčšie zákazky na stavebné práce, ktorých cieľom je výstavba budov, nemocníc, škôl, parkovísk, bazénov, multifunkčných zariadení a areálov a pod. Tieto zariadenia následne vytvárajú pracovné miesta a služby v danom regióne.

Z realizácie verejných zákaziek plynú aj pre podniky zo súkromného sektora určité pozitíva. Ako príklad môžeme uviesť, že v prípade dlhodobej spolupráce predstavujú pre firmu pomerne stabilné príjmy s nízkym stupňom rizika. Tiež si tým firma zlepšuje povest' alebo upevňuje svoju prestíž. Toto má význam hlavne pre malé a stredné podniky, ktoré tým dokazujú svoju konkurencieschopnosť na trhu.

Verejné zákazky tvoria verejno-súkromné partnerstvá a sú významným nástrojom sociálneho a ekonomického rozvoja regiónu a slúžia ako jeden z nástrojov udržateľného rozvoja určitých regiónov. Podľa Cartera a Jenningsa (2004) sú znaky udržateľných verejných zákaziek zhrnuté do konceptu spoločensky zodpovedného zadávania. Tento koncept stojí na piatich pilieroch, a to životné prostredie, rozmanitosť, bezpečnosť, ľudské práva a dobročinnosť, pričom sa zohľadňujú najmä sociálne a ekologické ciele udržateľného rozvoja. Podľa Mravcovej (2009) sa spoločensky zodpovedné zadávanie týka postupov v zadávaní zákaziek, ktoré dbajú na podporu zamestnanosti, zaisťujú dodržiavanie štandardov, týkajúcich sa pracovného prostredia, snažia sa o podporu sociálneho začleňovania, o posilnenie sociálnej ekonomiky a malých a stredných podnikov, presadzujú rovné príležitosti a širokú dostupnosť pre všetkých a podporujú spoločenskú zodpovednosť firiem. V ČR je však tento koncept len v začiatkoch, preto akékoľvek podmienky je nevyhnutné vymedziť v zadávacej dokumentácii alebo v zmluve.

Problematika udržateľných verejných zákaziek sa stretáva aj s určitými bariérami. Medzi hlavné patrí pomerne stále vysoký stupeň byrokracie v oblasti zadávania a s tým spojené spomalenie všetkých ostatných procesov a nízky stupeň flexibility. V rámci verejného sektoru je problémom aj averzia voči riziku, či nedostatok finančných prostriedkov pre zabezpečovanie ekonomicky výhodnejších zákaziek. Aj práve kvôli tomu sa u nás stále stretávame s uprednostňovaním kritéria najnižšej ponukovej ceny, pretože výrobky a služby vyrobené metódami s ohľadom na trvalú udržateľnosť sú pomerne drahšie.

Prostřednictvím zadávání veřejných zakázek je zároveň možné stimulovat a podporovat inovace nejen formou hledání nových efektivnějších cest v oblasti zadávání, ale hlavně prostřednictvím veřejných zakázek, které si zakládají na „nových“ produktech a službách. Takéto zakázky slouží jako nástroj inovativní politiky. Veřejný sektor tak může vytvářet vhodné prostředí pro výzkum a inovace.

Novou inovativní cestou, která má například zjednodušit a zefektivnit postupy ve veřejném obstarávání, je zavádění elektronizace. Nejbežnějším nástrojem je elektronická dražba. Pro zadávatele poskytuje výhody v tom, že eliminuje administrativní náklady a urychluje jednotlivé postupy a procesy. Pro dodávatele jsou to také značné výhody, ale hlavní výhodou je to, že odstraňuje prostorové bariéry. Elektronická dražba by tedy měla vést k celkovým úsporám nákladů, a tak může snížit celkovou cenu veřejné zakázky a šetří čas orgánům veřejné správy a podnikům. Elektronické přidělování zakázek otvírá nové cesty modernizace administrativy v oblasti veřejných zakázek. Zakázky zadávané touto formou by měly být méně nákladné, rychlejší a transparentnější než klasické postupy. Z toho nám vyvstává otázka, do jaké míry je v současnosti elektronická dražba využívána a jak ovlivňuje výšku celkové ceny. (Správa o modernizaci veřejného obstarávání, 2011; MMR ČR, 2010b, str. 29-30)

3 METODIKA SPRACOVANIA

V rámci tejto kapitoly sa budeme venovať popisu metodiky, ktorá bola použitá k spracovaniu tejto práce. Metodológia sa zaoberá systematizáciou, posudzovaním a navrhovaním stratégií a metód výskumu. (Hendl, 2008, str. 32) Prieskum na tému vplyv verejných zákaziek na rozvoj regiónov je kvantitatívneho charakteru. To znamená, že hlavným cieľom je zistiť, čo možno najhlbšie podrobnosti o sledovanom jave a jeho intenzitu a zmapovať početnosť jeho výskytu.

Pri popisovaní skúmanej problematiky a popisu súčasného stavu sme využívali hlavne deskriptívne metódy. Praktická časť je zameraná na analýzu súčasného stavu v oblasti verejných zákaziek a ich vplyvu na rozvoj regiónov. Metodologické postupy, ktoré boli použité k spracovaniu sú: štúdium a analýza odborných dokumentov a analýza dát.

Štúdium a analýza dokumentov je bežne využívanou metódou, ktorá slúži k bližšiemu oboznámeniu sa s riešenou problematikou. Analýza dokumentov je vhodná tiež pre doplnenie alebo verifikáciu platnosti poznatkov získaných iným spôsobom, napr. u väčších výskumných projektoch. (Hendl, 2008, str. 130-131) Pre naše potreby sme vyhľadali možné informačné zdroje k danej téme. Potrebné informácie sme získali hlavne z odborných štúdií a článkov, najmä zahraničných. Poznatky, ktoré sme z týchto materiálov získali, boli použité ako podklad pre vypracovanie teoretickej časti, ktorá nás podrobne oboznamuje so základnými teoretickými konceptmi. Štúdium a analýza dokumentov tvorili prípravnú časť pre túto prácu.

Hlavným cieľom našej analýzy dát je skúmanie základných atribútov vybranej vzorky verejných zákaziek na území Českej republiky za vybrané časové obdobie a následná syntéza získaných informácií do záverov. Skúmaná vzorka bola získaná z oficiálnej databázy verejných zákaziek www.isvzus.cz a pozostáva z 914 zákaziek realizovaných za december 2011. Táto vzorka bola spracovaná do databázy, ktorá sa stala podkladom a východiskom pre vypracovanie praktickej časti a analýzu. Výsledkom bude vysvetlenie a obsahová interpretácia súvislostí medzi verejnými zákazkami a regionálnym rozvojom.

3.1 Formulácia výskumných otázok

V rámci predchádzajúcich kapitol sme sa oboznámili s aktuálnou problematikou a smerovaním verejného obstarávania. Na ich základe môžeme formulovať niekoľko výskumných otázok.

Základná myšlienka, ktorá tvorí podstatu nášho výskumu, je zistiť súvislosti medzi zadávaním verejných zákaziek a vyváženým regionálnym rozvojom. Regionálny rozvoj sa tradične sústreďuje na podporu zaostávajúcich regiónov. Ako sme si však mohli všimnúť, ovplyvňovať verejné obstarávanie v tomto smere súčasná legislatíva neumožňuje. Prvým výskumným problémom, ktorým sa teda budeme zaoberať, bude územné hľadisko prideľovania verejných zákaziek. To znamená, že nás bude zaujímať koľko z realizovaných zákaziek zostáva v danom regióne. Napriek zákazu diskriminácie dodávateľov z priestorového hľadiska je možné určiť kritériá, ktoré sú výhodnejšie pre miestnych dodávateľov (napr. nižšie transakčné náklady na základe znalosti miestnych špecifik a pod.). Preto sme sa v analýze sústredili na zhodu okresu a kraja, do ktorého patrí sídlo zadávateľa a dodávateľa. Zároveň budeme skúmať, či sa jedná o zaostávajúci alebo rozvíjajúci sa región. Klasifikácia zaostávajúcich regiónov vychádza z vymedzenia regiónov so sústredenou podporou štátu na roky 2010-2013 podľa platnej legislatívy Českej republiky.

Ďalšou výskumnou otázkou, ktorou sa budeme zaoberať, je, do akej miery sa pri verejnom obstarávaní zohľadňuje koncept udržateľného rozvoja a vzťahom medzi verejnými zákazkami a podporou konkurencieschopnosti. Danú problematiku budeme hodnotiť z dvoch hľadísk, a to z tematického a na základe hodnotiacich kritérií. V súčasnosti sa táto problematika dostáva do popredia diskusií vlád v mnohých krajinách. Keďže v ČR je tento koncept stále len v začiatkoch, môžeme predpokladať, že súvislosti medzi verejným obstarávaním a trvale udržateľným rozvojom nebudú výrazné.

V predchádzajúcej kapitole sme zdôraznili aj význam verejných zákaziek pre malé a stredné podniky. Preto sústredíme časť výskumu aj na analýzu základných charakteristík dodávateľov, hlavne čo sa týka veľkosti firmy a zaradenia do inštitucionálneho sektoru.

Posledná otázka, ktorá nám z predchádzajúcej časti vyvstáva, súvisí s modernizáciou a používaním nových technológií v procese verejného obstarávania. Bude nás teda zaujímať miera využívania elektronickej dražby. Predpokladom je, že používanie elektronickej dražby šetrí náklady, a tým by sa mala znížiť aj celková cena zákazky.

3.2 Charakteristika a postup vyhodnotenia základných atribútov

Ako kľúčové atribúty sme u daných verejných zákaziek zvolili: názov zadávateľa, sídlo zadávateľa, jeho hlavný predmet činnosti, názov dodávateľa, sídlo dodávateľa, kategória zákazky, miesto realizácie, druh výberového konania, predpokladaná a konečná cena zákazky, použitie elektronickej dražby a použitie finančných prostriedkov z EU.

Ako prvý výskumný problém sme si zvolili analýzu priestorovej alokácie verejných zákaziek. V tomto smere nás bude zaujímať súlad sídla zadávateľa a dodávateľa na dvoch úrovniach, a to na okresnej a krajskej úrovni. Zhodu/nezhodu sme si vyjadrili pomocou číslíc 1 a 0, pričom:

- zhoda = 1
- nezhoda = 0

Ďalej sme si určili klasifikáciu regiónov (okresov) podľa vymedzenia regiónov so sústredenou podporou štátu na obdobie rokov 2010-2013. Jednotlivé kategórie sú vymedzené na úrovni okresov a označili sme ich nasledovne:

- štrukturálne postihnuté regióny = 1
- hospodársky slabé regióny = 2
- regióny s vysoko nadpriemernou nezamestnanosťou = 3
- ostatné regióny (rozvíjajúce sa, bez sústredenej podpory) = 0

V rámci skúmania vzťahu verejných zákaziek a udržateľného rozvoja či podpory konkurencieschopnosti sme si zvolili 2 hľadiská, z ktorých budeme k danej problematike pristupovať. Z tematického hľadiska sme si definovali 10 tematických okruhov verejných zákaziek, pričom 4 z nich súvisia s trvale udržateľným rozvojom, 4 s podporou konkurencieschopnosti a zvyšné 2 sú vymedzené ako „ostatné“. Jednotlivé tematické okruhy sú vymedzené nasledovne:

Tabuľka 1: Tematické okruhy analýzy verejných zákaziek (autor, 2012)

Trvalo udržateľný rozvoj	Podpora konkurencieschopnosti	Ostatné
<ul style="list-style-type: none"> • infraštruktúra životného prostredia • environmentálne aspekty rozvoja • sociálna integrácia a podpora rovných príležitostí • energetické úspory 	<ul style="list-style-type: none"> • podnikateľské prostredie • rozvoj ľudských zdrojov • veda a výskum a podpora inovácií • dopravná infraštruktúra 	<ul style="list-style-type: none"> • infraštruktúra verejných služieb a verejných priestranstiev • ostatné služby a vybavenie

Z hľadiska hodnotiacich kritérií budeme vyhodnocovať verejné zákazky na základe toho, ktoré z 2 základných kritérií bolo použité. To znamená, že si budeme všímať, či ako základné kritérium bolo zvolené najnižšia ponuková cena alebo ekonomická výhodnosť ponuky. V prípade použitia ekonomickej výhodnosti ponuky sa ďalej budeme zaoberať tým, ktoré čiastkové kritériá sa používajú najčastejšie a sú pre zákazku najrelevantnejšie podľa im zadávateľom určenej váhy.

Veľkosť podniku je ďalším základným atribútom, ktorý sme si určili ako podstatný pre analýzu základných charakteristík dodávateľov. Môžeme nájsť množstvo klasifikácií, podľa ktorých určujeme veľkosť podniku. Pre našu analýzu sme sa rozhodli triediť podniky podľa počtu zamestnancov. Pre zjednodušenie následnej práce pri analýze spravíme však ešte reklasifikáciu jednotlivých kategórií opäť pomocou číselných hodnôt 1 – 3. Jednotlivé veľkostné kategórie a ich číselné vyjadrenie v reklasifikácii sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 2: Veľkostné kategórie podnikov podľa počtu zamestnancov (autor, 2012)

Veľkostná kategória	Počet zamestnancov	Reklasifikácia
Malé podniky	0 – 49	1
Stredne veľké podniky	50 – 249	2
Veľké podniky	250 a viac	3

Podľa zaradenia do inštitucionálneho sektoru budeme rozlišovať nasledovné kategórie podnikov:

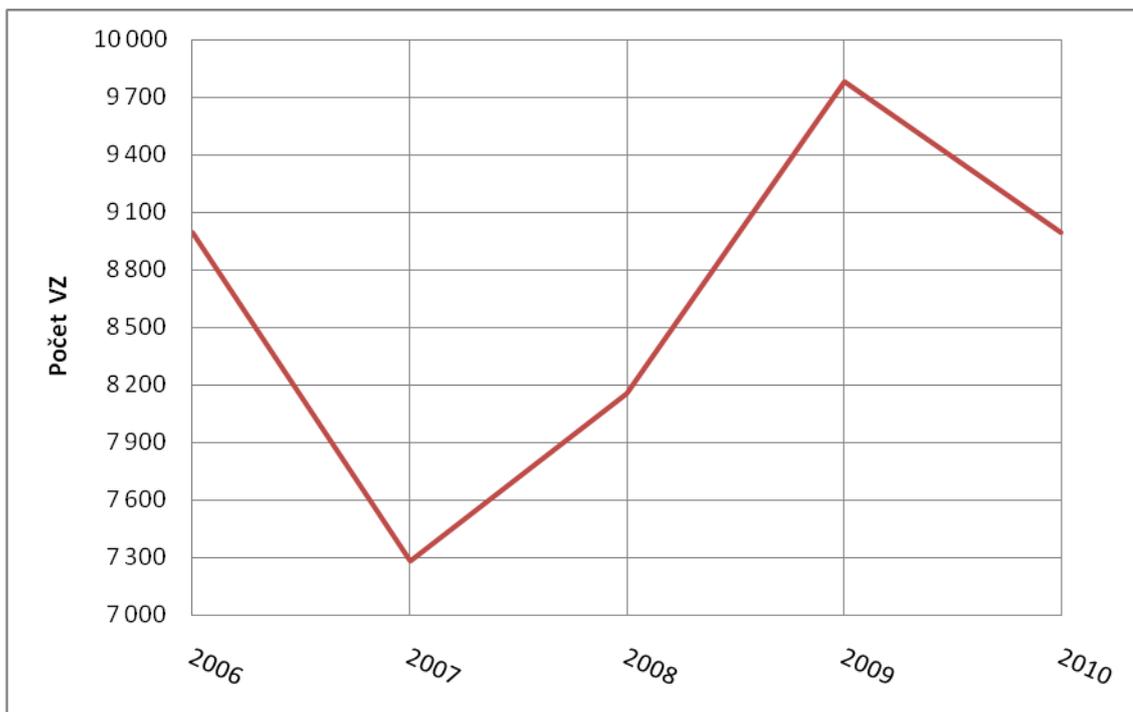
- národné podniky
- zahraničné podniky
- neziskové inštitúcie
- verejné inštitúcie

Posledná výskumná otázka sa sústreďuje na používanie elektronickej dražby. Na základe tabuľky, kde je uvedené, či u danej zákazky bola použitá, vyhodnotíme početnosť výskytu využitia. Následne na základe rozdielu medzi predpokladanou a konečnou cenou zákazky sa pokúsime vyhodnotiť aký vplyv má jej použitie na celkovú cenu zákazky.

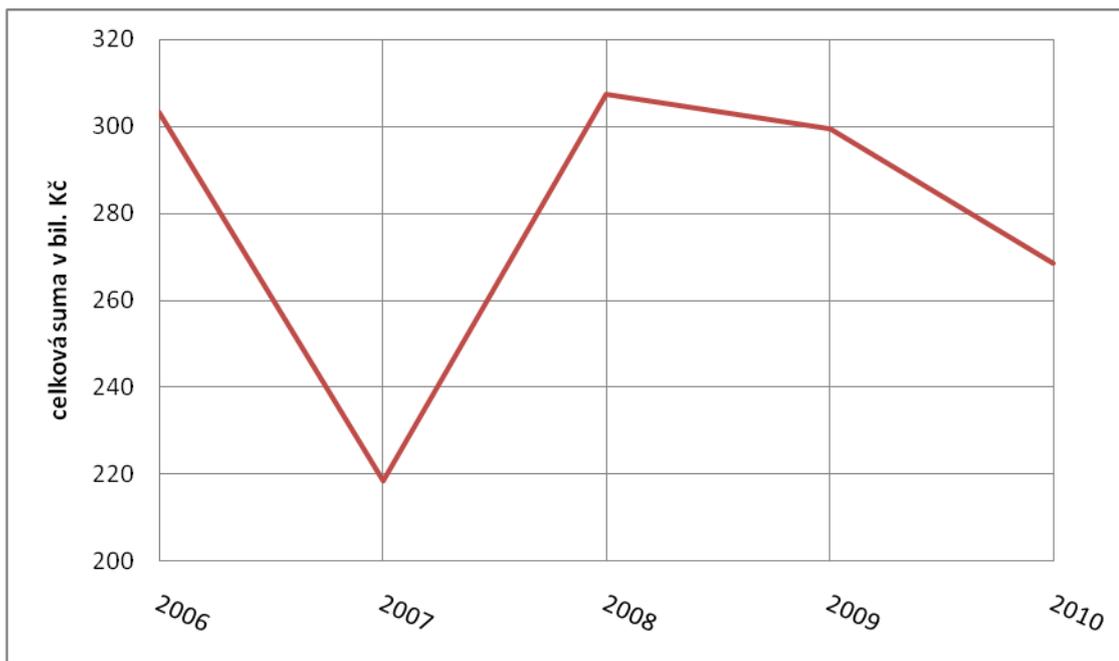
II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 HODNOTENIE VEREJNÝCH ZÁKAZIEK – ZÁKLADNÉ POZNATKY

Česká republika vynakladá na verejné zákazky podľa štatistiky Ministerstva pro místní rozvoj približne 8-9 % objemu z HDP v rokoch 2006-2010. Toto číslo je v skutočnosti o niečo väčšie, pretože nie všetky verejné zákazky sú zaregistrované v oficiálnom informačnom systéme verejných zákaziek. V nasledujúcich grafoch je uvedený prehľad vývoja počtu a celkovej vynaloženej sumy na verejné zákazky za posledných 5 rokov. Na základe toho je možné vidieť potenciál - alokáciou verejných finančných prostriedkov v procese verejného zadávania sa dá cielene ovplyvňovať rozvoj regiónov a má celkový význam pre českú ekonomiku. Výsledky našej analýzy budú vychádzať len z oficiálne zaregistrovaných zákaziek.

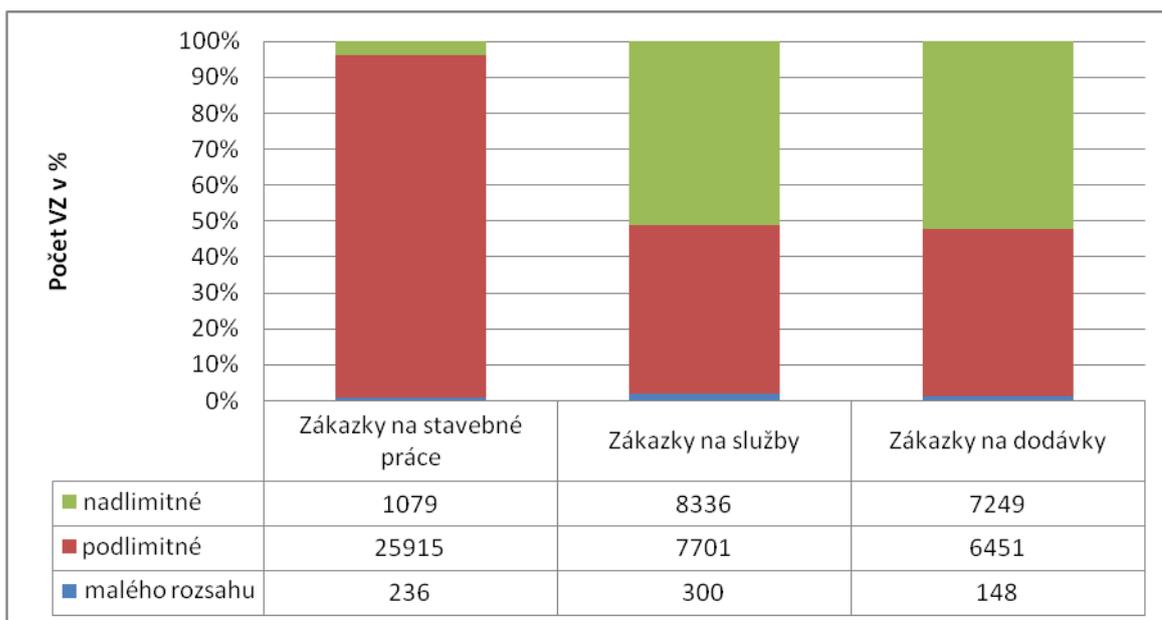


Graf 1: Prehľad počtu evidovaných verejných zákaziek za roky 2006-2010 (MMR ČR, 2011)



Graf 2: Prehľad celkových súm alokovaných na verejné zákazky v rokoch 2006-2010 (MMR ČR – Informační systém o veřejných zakázkách: statistické výstupy o VZ, 2011)

Z hľadiska všeobecnej charakteristiky verejných zákaziek, podľa štatistik Ministerstva pro místní rozvoj za roky 2004 – 2011, největší podiel majú zákazky na stavebné práce, následne sú to zákazky na služby a tretiu priečku obsadili zákazky na dodávky. Z hľadiska limitu prevažujú v rámci stavebných prác podlimitné zákazky, u služieb a dodávok nadlimitné zákazky. Prehľad je uvedený v grafe č. 3.



Graf 3: Prehľad VZ podľa limitu a druhu verejnej zákazky za roky 2004 – 2011 (MMR ČR – Informační systém o veřejných zakázkách: statistické výstupy o VZ, 2011)

V predchádzajúcich kapitolách sme zhrnuli najdôležitejšie teoretické poznatky v oblasti verejného obstarávania a jeho vplyvu na vyvážený rozvoj regiónov a naformulovali sme si niekoľko výskumných otázok. Teraz, na základe analýzy, sa ich pokúsime zodpovedať a vyvodit' závery platné pre vybranú vzorku.

Naša vzorka, ako sme už vyššie spomínali, pozostáva z 914 verejných zákaziek, ktoré boli zadané za mesiac december 2011. V tomto ohľade je nutné vnímať obmedzenie ďalších poznatkov. Napriek tomu však považujeme uvedené poznatky za vstupnú sondu do štúdia celej problematiky s potenciálom ďalšieho rozširovania analýzy. Celková suma, ktorá bola na ne vynaložená činí 11, 030 miliárd Kč. Z celkového počtu bolo 288 zákaziek (32 %) zadaných v rámci niektorého z dotačných titulov európskych fondov v celkovej čiastke 3, 870 miliárd Kč.

Okrem vyššie uvedených môžeme ako základné charakteristiky našej vzorky určiť nasledujúce zistenia. Podľa predmetu zákazky sme zistili, že zastúpenie jednotlivých druhov zákaziek je pomerne vyrovnané. Len mierne prevažujú zákazky na stavebné práce (37 %), druhé najpočetnejšie sú zákazky na dodávky (33 %) a následne sú zákazky na služby (30%). Dominujúce zadávacie konanie, ktoré zadávatelia používajú, je otvorené konanie (46%), čo je pomerne dobré, pretože patrí k najtransparentnejším spôsobom výberu dodávateľa. Značne využívané bolo aj vyjednávacie konanie bez uverejnenia (28,9 %) a vyjednávacie konanie s výzvou k účasti (21 %). Vo veľmi malej miere zadávatelia využívajú v našej vzorke obmedzené konanie (4 %) alebo súťažný dialóg (0,1 %).

Toto bolo len úvodné zhrnutie základných charakteristík našej vzorky. Ďalej sme vybrali niekoľko atribútov, ktoré budeme sledovať u vybranej vzorky, a na základe ich analýzy z regionálneho hľadiska sa pokúsime vyriešiť naformulované výskumné problémy.

4.1 Verejné zákazky a vyvážený regionálny rozvoj

Hlavná pozornosť celého nášho výskumu je sústredená na verejné zákazky z aspektu regionálneho rozvoja. Verejné zákazky sú dôležitým nástrojom podpory a vieme, že regionálny rozvoj sa realizuje prostredníctvom stimulov smerovaných do zaostávajúcich regiónov. Preto sme si ako prvý výskumný problém definovali územné hľadisko rozmiestnenia verejných zákaziek. Je nevyhnutné opäť pripomenúť, že zákon o verejných zákazkách zakazuje zohľadňovať územné hľadisko ako kritérium výberu najvhodnejšieho dodávateľa. Napriek tomu blízkosť zadávateľa a dodávateľa môže mať určité výhody. Príkladom sú

nižšie transakčné náklady na základe lepšej znalosti daného územia. Je teda napriek tomu nejaký vzťah medzi verejnými zákazkami a regionálnym rozvojom v našej vzorke?

Ako prvé nás bude zaujímať súlad sídla zadávateľa a dodávateľa vo vybranej vzorke. Súlad sme sledovali na dvoch úrovniach – okresnej a krajskej. Analýza našej vzorky nám poskytla nasledujúce výsledky.

Z celkového počtu 914 zákaziek je súlad medzi sídlom zadávateľa a dodávateľa na krajskej úrovni u 428 zákaziek, čo je približne 46,8 %. To znamená, že takmer u polovice zákaziek zadávateľ zvolil dodávateľa so sídlom v danom kraji. Ak sa zameriame na hierarchicky nižšiu - okresnú úroveň, bola zhoda sídiel u 348 zákaziek z celkového počtu. To je približne 38,1 %. Na základe toho môžeme povedať, že u vybranej vzorky je súlad pomerne výrazný aj na okresnej úrovni. To nás privádza k zodpovedaniu ďalšej podotázky, ktorú sme si určili, a to či sa jedná o dodávateľa, ktorému je zákazka pridelená, zo zaostávajúceho regiónu alebo nie.

Všeobecným princípom regionálneho rozvoja je sústredenie podpory do zaostávajúcich regiónov. Tie sme si reklasifikovali na základe vymedzenia regiónov so sústredenou podporou štátu na okresnej úrovni. Aby sme mohli povedať, že verejné zákazky sú v ČR využívané ako nástroj či jeden zo stimulov vyváženého rozvoja, mali by byť smerované čo možno najviac do týchto regiónov. Tabuľka č. 3 podáva prehľad koľko verejných zákaziek z našej vzorky smeruje do akých regiónov.

Tabuľka 3: Rozloženie verejných zákaziek v % podľa súladu regiónov a ich zaradenia do zaostávajúcich alebo rozvíjajúcich sa regiónov (autor, 2012)

Súlad	Okres + kraj	Kraj	Rozdielne regióny
Zaostávajúce regióny	3,5 %	3,2 %	7,4 %
Rozvíjajúce sa regióny	34,6 %	5,6 %	45,7 %
Spolu	38,1 %	8,8 %	53,1 %

Na základe výsledku našej analýzy sme zistili, že síce súlad medzi sídlami na okresnej úrovni je pomerne výrazný, no len veľmi malý počet zákaziek smeruje do zaostávajúcich regiónov. Len v prípade 32 zákaziek (3,5 %) sme potvrdili zhodu sídiel zadávateľa a vybraného dodávateľa z regiónu so sústredenou podporou štátu. Ďalej je nevyhnutné podotknúť, že pomerne veľký počet zákaziek realizovaných na území hlavného mesta Prahy

a v Brne bolo zadaných miestnym firmám. Praha a Brno patria k najdynamickejšie sa rozvíjajúcim regiónom a sú sídlom množstva významných firiem a podnikov, ktoré majú skúsenosti v oblasti verejného obstarávania. Táto skutočnosť nám skresľuje výsledok analýzy a poukazuje na pomerne výraznú súvislosť v smerovaní zadávania zákaziek miestnym dodávateľom, ale hlavne v dynamicky sa rozvíjajúcich regiónoch.

Ďalej si na základe údajov v tabuľke môžeme všimnúť, že celkovo málo zákaziek je zadávaných dodávateľom zo zaostávajúcich regiónov. Je to približne len 14,3 % z celkového množstva. Naopak až 418 zákaziek (45,7 %) bolo zadaných dodávateľovi so sídlom v Prahe. To znamená, že aj finančné prostriedky, ktoré by mali smerovať do zaostávajúcich oblastí sú naopak vlievané do najproduktívnejších oblastí.

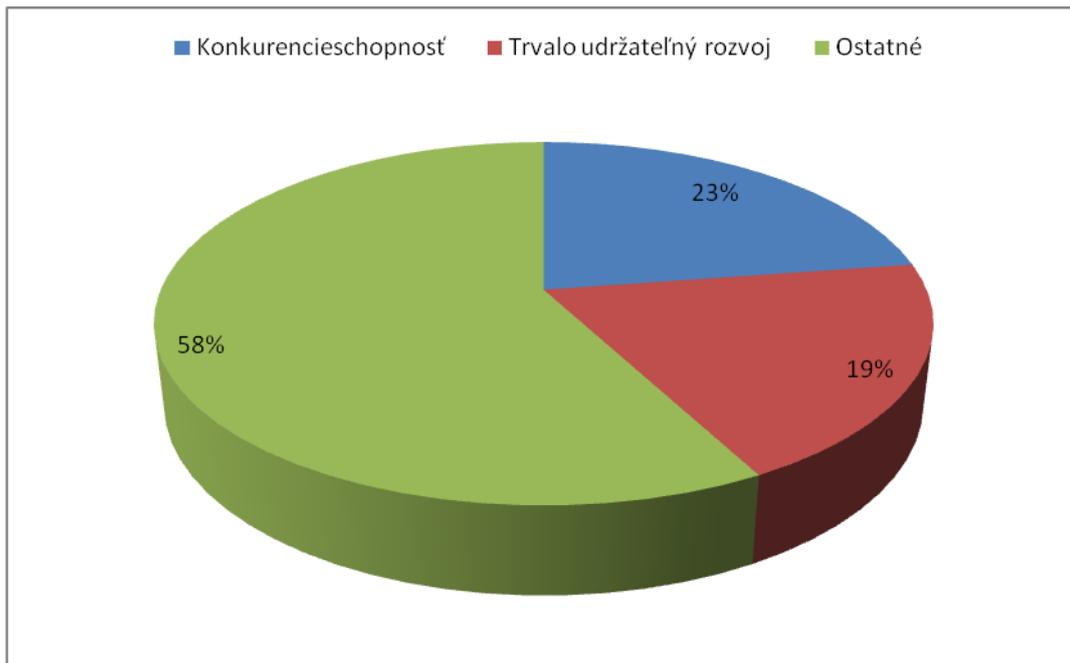
Skutočnosť je teda taká, že len veľmi malé percento z týchto zákaziek je zadané dodávateľom zo zaostávajúceho regiónu. Záverom nášho prvého výskumného problému môžeme konštatovať, že vplyv verejných zákaziek v Českej republike na vyvážený rozvoj regiónov je z tohto hľadiska zanedbateľný, pretože zákazky sú väčšinou zadávané dodávateľom sídliačim vo významnejších regiónoch a miestne podniky v zaostávajúcich oblastiach sa nijak zvlášť v tomto smere nepresadzujú.

4.2 Koncept udržateľného rozvoja a podpora konkurencieschopnosti vo verejných zákazkách - tematické hľadisko

Ďalší okruh nášho výskumu, ktorý sme si určili, je vzťah verejných zákaziek a podpory konkurencieschopnosti a do akej miery verejné zákazky zohľadňujú koncept trvalo udržateľného rozvoja. V zahraničí je táto problematika pomerne dosť riešená v rámci rôznych štúdií, preto sa na ňu sústreďíme aj v našom výskume.

Ako prvým sa budeme zaoberať tematickým hľadiskom. Jednotlivé témy v našich 3 základných tematických okruhoch (trvalo udržateľný rozvoj, konkurencieschopnosť a ostatné) sme si uviedli v predošlej kapitole a teraz budeme na ne nadväzovať.

Nasledujúci graf č. 4 ukazuje rozloženie verejných zákaziek z hľadiska tematických okruhov. Môžeme si všimnúť, že najväčší podiel majú ostatné zákazky a nie nami sledované významné okruhy. Z vybranej vzorky spadá tematicky 207 zákaziek do konkurencieschopnosti, 179 do konceptu trvalo udržateľného rozvoja a zvyšných 528 sme zaradili do kategórie ostatné.



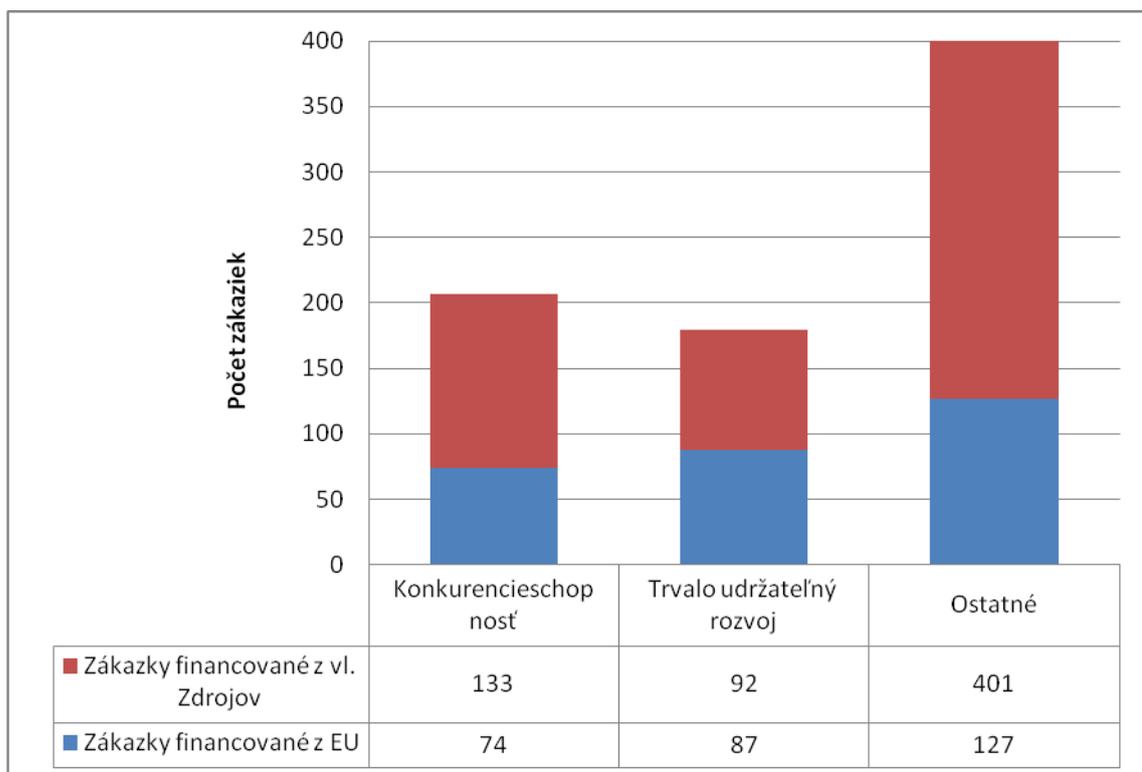
Graf 4: Rozdelenie verejných zákaziek podľa tematických okruhov (autor, 2012)

Pri zameraní sa na jednotlivé témy v okruhoch, sme zistili, že najväčší podiel zákaziek spadá obsahovo do témy „Ostatné služby a vybavenie“, a to celkom 357 zákaziek (39 %). Druhou najrozšírenejšou témou je „Infraštruktúra verejných služieb a verejných priestranstiev“ – 171 zákaziek (18 %). Ako tretia najrozšírenejšia téma sa vyskytovala „Dopravná infraštruktúra“ s počtom zákaziek 105 (11,5 %). Z konceptu trvalo udržateľného rozvoja bola najrozšírenejšou témou v našej vzorke „Infraštruktúra životného prostredia“, ktorá sa vyskytla celkom 82-krát (9,1 %). Ostatné témy z okruhov konkurencieschopnosť a trvalo udržateľný rozvoj sa vyskytovali v menšom počte, a to nasledovne:

- Veda a výskum, podpora inovácií: 77 zákaziek (8,5 %)
- Environmentálne aspekty rozvoja: 61 zákaziek (6,8 %)
- Energetické úspory: 31 zákaziek (3,4 %)
- Podnikateľské prostredie: 19 zákaziek (2,1 %)
- Rozvoj ľudských zdrojov: 6 zákaziek (0,7 %)
- Sociálna integrácia a podpora rovných príležitostí: 5 zákaziek (0,6 %)

Na základe týchto výsledkov nám vyplýva, že vzťah medzi verejnými zákazkami a podporou konkurencieschopnosti či konceptom trvalo udržateľného rozvoja je veľmi slabý. Zadávatelia prostredníctvom verejných zákaziek neprejavujú záujem o témy súvisiace so sociálnymi aspektmi rozvoja. Môžeme si všimnúť, že v rámci vyváženého rozvoja sa pozornosť skôr sústreďuje na environmentálne hľadisko trvalo udržateľného rozvoja.

Ďalší pohľad na problematiku tematických okruhov nám prináša aj hľadisko európskych fondov. V rámci analýzy sme pozornosť sústredili aj na to, koľko verejných zákaziek v jednotlivých tematických okruhoch bolo financovaných z EU. Napriek tomu, že okruh „Ostatné“ bol tematicky najrozšírenejší, bol v ňom najmenší podiel zákaziek financovaných z EU – len 24 %. Naopak ostatné 2 okruhy, ktoré sú podporované v rámci vyváženého rozvoja, mali podiel zákaziek financovaných z EU - 35,75 % podpora konkurencieschopnosti a 48,6 % koncept trvalo udržateľného rozvoja, čo je takmer polovica. Stručný prehľad nám poskytuje nasledujúci graf č. 5.



Graf 5: Prehľad zákaziek financovaných z Európskej únie v rámci tematických okruhov (autor, 2012)

Na základe týchto údajov môžeme vyvodiť záver, že vzťah medzi verejnými zákazkami a podporou konkurencieschopnosti a konceptom udržateľného rozvoja je výraznejší, pokiaľ sa jedná o zákazky financované v rámci dotačných titulov Európskej únie.

Podielu zákaziek v jednotlivých témach a z toho vyplývajúcim záverom sme sa venovali už vyššie. Teraz sa zameriame ešte na rozloženie zákaziek podľa súladu sídiel zadávateľa a dodávateľa na úrovni okresov v rámci jednotlivých tém. Percentuálne vyjadrenie je uvedené v tabuľke č. 4.

Tabuľka 4: Rozloženie verejných zákaziek v rámci jednotlivých tém podľa súladu sídiel zadávateľa a dodávateľa na okresnej úrovni (autor, 2012)

Počet z Mena	Súlad sídla	Súlad sídla	
	0	1	Celkový súčet
Dopravná infraštruktúra	11,43%	11,82%	11,58%
Energetické úspory	3,75%	2,88%	3,42%
Environmentálne aspekty rozvoja	7,14%	6,05%	6,73%
Infraštruktúra verejných služieb a verejných priestranstiev	17,32%	21,04%	18,74%
Infraštruktúra životného prostredia	10,00%	7,78%	9,15%
Ostatné služby a vybavenie	38,75%	38,33%	38,59%
Podnikateľské prostredie	2,50%	1,44%	2,09%
Rozvoj ľudských zdrojov	0,54%	0,86%	0,66%
Sociálna integrácia a podpora rovných príležitostí	0,71%	0,29%	0,55%
V&V, inovácie, nové technológie	7,86%	9,51%	8,49%
Celkový súčet	100,00%	100,00%	100,00%

Hodnota 0 v stĺpci v tabuľke predstavuje nesúlad sídiel zadávateľa a dodávateľa. Hodnota 1 predstavuje naopak zhodu. Podiel verejných zákaziek podľa témy je vyjadrený v percentách. Môžeme si všimnúť, že rozdiely medzi jednotlivými stĺpcami nie sú výrazné, napriek tomu sa nám značí tendencia u témy „Infraštruktúra verejných služieb a verejných priestranstiev“ zadávať zákazky dodávateľom z rovnakého regiónu, ako je zadávateľ. Naopak u tém, ktoré vykazujú značnú špecializáciu u dodávateľa, ako napr. „Infraštruktúra ŽP alebo environmentálne aspekty rozvoja“, je mierna tendencia k výberu dodávateľa z iného regiónu.

4.3 Koncept udržateľného rozvoja a podpora konkurencieschopnosti vo verejných zákazkách – hodnotiace kritériá

Hodnotiace kritériá patria k najdôležitejším faktorom ovplyvňujúcim výber dodávateľa a v súčasnosti sa rozlišujú dve základné – najnižšia ponuková cena alebo ekonomická výhodnosť ponuky. V prvom prípade je jednoznačné, že vyhráva dodávateľ s najnižšou ponukovou cenou. V druhom prípade sa berú v úvahu okrem ceny aj iné čiastkové kritériá, ktoré ovplyvňujú výber dodávateľa. Je im priradená určitá váha podľa ich významu. Váha je vyjadrená v percentách a zadávateľ môže medzi kritériá rozdeliť celkovo 100 %. Kritérium ekonomickej výhodnosti ponuky je v súčasnej dobe preferované vo vzťahu verejných zákaziek k podpore konkurencieschopnosti a konceptu trvalo udržateľného rozvoja. Vo

výskume sme sústredili pozornosť aj na túto stránku verejných zákaziek a vyhodnotili sme, ktoré kritérium je uprednostňované a ďalšie významné vzťahy, na ktoré sme prišli.

V našej vybranej vzorke sme zistili, že len 201 zákaziek (22 %) zohľadňovalo ako rozhodujúce kritérium ekonomickú výhodnosť ponuky. U zvyšných 713 zákaziek (78 %) považujú zadávatelia stále najnižšiu ponukovú cenu za rozhodujúce kritérium. Z hľadiska vzťahu medzi našimi tematickými okruhmi a použitím kritéria ekonomicky najvýhodnejšej ponuky tiež nie je výrazná súvislosť. V rámci okruhov boli výsledky nasledovné:

- Konkurencieschopnosť: 57 zákaziek (27,5 %)
- Trvalo udržateľný rozvoj : 37 zákaziek (20,7 %)
- Ostatné: 107 zákaziek (20,3 %)

Ďalej sme sa zamerali len na zákazky, v ktorých bolo zohľadnené kritérium ekonomickej výhodnosti ponuky a analyzovali sme jednotlivé čiastkové kritéria, ktoré majú pridelenú váhu podľa dôležitosti pre zadávateľa. Keďže ich bolo pomerne veľké množstvo, zaoberali sme sa len tými, ktoré boli najbežnejšie a ich početnosť výskytu bola minimálne 10-krát.

Ako najbežnejšie sa vyskytujúcim kritériom sme vyhodnotili cenu ponuky, ktorá bola určitou prevažnou váhou zohľadnená u každej zákazky, teda vo všetkých 201 prípadoch. Dokonca bolo tomuto kritériu u pár zákaziek pridelených celých 100 %, čo si myslím, že v tomto prípade hodnotenie podľa ekonomickej výhodnosti ponuky stráca na význame. Priemerne však cena ponuky mala váhu 70 %. Medzi ďalšie najčastejšie kritéria, ktoré zadávatelia zohľadňovali, patria záručná doba, termín plnenia, technické parametre atď. Ich výskyt a priemerná váha sú uvedené v tabuľke č. 5.

Tabuľka 5: Prehľad najčastejšie využívaných čiastkových kritérií (autor, 2012)

Názov kritéria	Početnosť výskytu	Priemerná váha (v %)	Priemerné rozmedzie váhy (v %)
Cena ponuky	201	70	60 – 80
Záručná doba	54	12,5	10 – 15
Termín plnenia	40	17	10 – 20
Technické parametre	39	30,5	30 – 35
Doba realizácie	36	16	15 – 20
Zmluvné pokuty	30	15	10 – 15
Kvalita navrhovaného riešenia	28	28	20 – 30
Servisné služby	20	16	10 – 20
Sankcie za nedodržanie termínu	18	13	10 – 15
Zaist'ovacie inštrumenty	14	19	15 – 20

Okrem týchto kritérií sa vyskytovali v našej vzorke aj ďalšie, ktoré boli zastúpené v menšom počte. Ako príklad si môžeme uviesť cenu pozáručného servisu, prevádzkové náklady, rýchlosť servisu, doba odstránenia nedostatkov a pod.

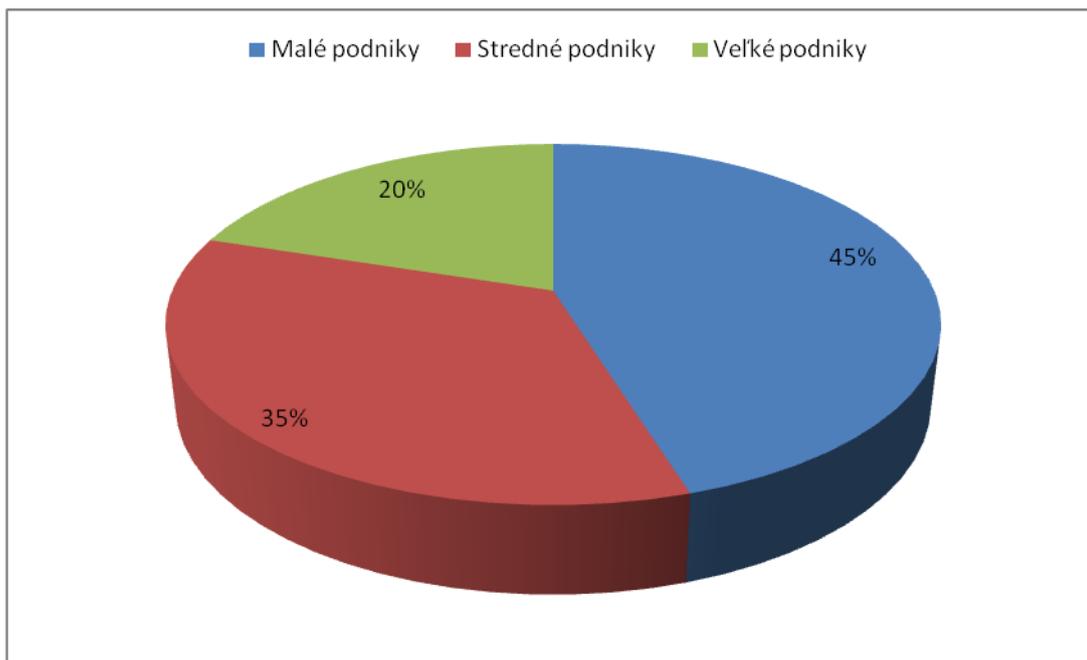
Na základe tejto časti analýzy nám vyplýva, že zadávatelia stále uprednostňujú len cenové hľadisko pri výbere dodávateľov pred ekonomickou výhodnosťou, ktorá má z hľadiska udržateľného rozvoja a podpory konkurencieschopnosti väčší význam. Hlavným cieľom kritéria ekonomickej výhodnosti ponuky je totiž nájsť optimum medzi efektívnosťou a výkonnosťou. Cenové kritéria síce splňajú podmienku hospodárnosti, ale čo je hospodárne, nemusí byť aj efektívne.

4.4 Základné charakteristiky dodávateľov

V ďalšej časti nášho výskumu sme sa zaoberali niekoľkými charakteristikami dodávateľov. Pozornosť bola zameraná hlavne na veľkosť firmy a zaradenie do inštitucionálneho sektora, pretože už v teoretickej časti sme naznačili, že verejné obstarávanie má význam pre

malé a stredné podniky. Veľkosť podnikov sme brali podľa počtu zamestnancov a jednotlivé kategórie boli vymedzené v metodike spracovania.

Podľa analýzy sú dominujúcimi typmi dodávateľov, podľa veľkosti podniku, malí a strední podnikatelia. V našej vzorke až 45 % podnikov (413 dodávateľov) spadá do kategórie malých. Druhú priečku obsadili stredné podniky s 35 % (317 dodávateľov) a len 20 % veľkých podnikov (183 dodávateľov) sa podieľalo na plnení našej vzorky zákaziek.



Graf 6: Charakteristika dodávateľov podľa veľkosti podniku (autor, 2012)

Je teda nie len z grafu č. 6 zrejmé, že malý a stredný podnikatelia vo veľkej miere dominujú nad veľkými, čo sa do počtu zákaziek týka. Veľkostné kategórie ďalej môžeme zohľadniť aj podľa sídla zadávateľa a dodávateľa. Opäť sme sa sústredili na to, či je zadávateľ a dodávateľ z rovnakého regiónu a do akej veľkostnej kategórie dodávateľ spadá. Následná tabuľka č. 6 ukazuje percentuálne podiely vzťahu medzi veľkosťou podniku a súladu sídiel na okresnej aj krajskej úrovni.

Tabuľka 6: Prehľad dodávateľov podľa veľkosti a lokalizácie (autor, 2012)

Dodávateľ podľa veľkosti	Malý	Stredný	Veľký
Dodávateľ z rovnakého okresu ako zadávateľ	39,5 %	38 %	36 %
Dodávateľ z iného okresu ako zadávateľ	60,5 %	62 %	64 %

Dodávateľ podľa veľkosti	Malý	Stredný	Veľký
Dodávateľ z rovnakého kraja ako zadávateľ	41 %	31,5 %	15,5 %
Dodávateľ z iného kraja ako zadávateľ	59 %	68,5 %	84,5 %

Na základe údajov v tabuľke si môžeme všimnúť, že pomerne veľké percento malých a stredných podnikov je z rovnakého regiónu ako zadávateľ. Na krajskej úrovni je táto tendencia o niečo výraznejšia (hlavne u malých podnikov). Ak sa zameriame na veľké podniky, je pozoruhodná skutočnosť, že na okresnej úrovni sa zdá zhoda sídel pomerne výrazná. To sa však už o krajskej úrovni povedať nedá. Je to spôsobené tým, že na okresnej úrovni boli u všetkých verejných zákaziek dodávateľia aj zadávateľia z Brna alebo Prahy, tzn. vo všetkých 66-tich prípadoch. Na krajskej úrovni sa toto číslo zvýšilo len o 9 zákaziek pridelených dodávateľovi z rovnakého kraja ako zadávateľ. Zvyšných 84,5 % zákaziek, pridelených veľkým podnikom, je už z iného kraja, pričom opäť dominuje sídlo dodávateľa v Prahe. Tento trend môže byť spôsobený určitým zameraním predmetu zákazky alebo veľkosťou zákazky. Je pravdepodobné, že čím je predmet plnenia zložitejší alebo vyžaduje značnú mieru špecializácie, sú väčšie podniky vhodnejšie pre plnenie a vieme, že tieto podniky si pre svoju lokalizáciu vyberajú hlavne dynamicky sa rozvíjajúce regióny (napr. Praha).

Podľa veľkosti zákazky (čo do objemu finančných prostriedkov) sme navrhli pravdepodobný predpoklad, že na veľké podniky pripadajú veľké zákazky. Z hľadiska alokácie finančných prostriedkov v rámci zákaziek pripadajú na jednotlivé veľkostné kategórie podnikov tieto čiastky:

- Malé podniky – 4, 960 mld. Kč
- Stredné podniky – 3,110 mld. Kč
- Veľké podniky – 2,844 mld. Kč

Môžeme si všimnúť, že napriek tomu, že veľké podniky sú zastúpené len 20 %-ným podielom, výška celkovej sumy im pridelených zákaziek je len o niečo nižšia ako u stredných podnikov. Z toho môžeme vyvodiť, že veľké podniky síce získavajú menej zákaziek, ale za to finančne väčších. Napriek tomu, ale malé podniky nad veľkými dominujú približne 1,7-

násobne väčšou čiastkou. Je teda zrejme, že proces verejného obstarávania má obrovský význam pre malé a stredné podnikanie a hlavne na jeho rozvoj.

Ďalšou charakteristikou dodávateľov, ktorou sme sa zaoberali, bolo ich zaradenie do inštitucionálneho sektoru. Vyčlenili sme si tieto 4 kategórie: národné podniky, zahraničné podniky, neziskové inštitúcie a verejné inštitúcie. Najväčšie zastúpenie mali národné podniky, a to 66,5 %. Hneď za nimi sa umiestnili zahraničné podniky s 31 %. Podiely verejných a neziskových inštitúcií sú v podstate zanedbateľné (1,8 % a 0,7 %). Z toho môžeme vyvodit', že súkromný sektor sa podieľa na plnení verejných zákaziek až 98 % .

4.5 Verejné zákazky a elektronická dražba

Náš posledný výskumný problém sa sústreďuje na využívanie elektronickej dražby pri zadávaní verejných zákaziek. Pozitíva, ktoré by z používania elektronickej dražby mali plynúť, sú hlavne v náraste efektívnosti a šetrení nákladov.

Ako prvé sme zisťovali, do akej miery sa v našej vzorke používa elektronická dražba. Výsledok je prekvapivo nízky, pretože len v prípade 45-tich zákaziek (5 %) bola dražba použitá. Pri ôsmych zákazkách (1 %) nebola informácia o použití dražby k dispozícii a zvyšných 861 zákaziek (94 %) ju nepoužilo. Je teda zrejme, že využívanie elektronickej dražby u zadávateľov v ČR sa zatiaľ stretáva s nezáujmom.

Druhou časťou v rámci tejto výskumnej otázky mala byť odpoveď, či použitie elektronickej dražby šetrí celkové náklady na základe rozdielu medzi predpokladanou a konečnou cenou. Aj tu sa však stretávame s problémom malého počtu relevantných údajov. V 13-tich prípadoch totiž u zákaziek nebol vyplnený údaj o predpokladanej cene zákazky, ale bola uvedená len konečná cena. To znamená, že pre vyvodenie nášho záveru sme použili len vzorku 32 zákaziek. Získaný výsledok znamená, že 75 % zákaziek, u ktorých bola použitá elektronická dražba, malo menšie celkové náklady (cenu) ako predpokladané. Zvyšných 25 % malo záporný rozdiel. Na základe malého počtu analyzovaných zákaziek nemôžeme spraviť jednoznačný záver na predpoklad, že elektronická dražba šetrí náklady. Okrem toho musíme tiež podotknúť, že pri analyzovaní rozdielu medzi predpokladanou a konečnou hodnotou u zákaziek, kde nebola použitá elektronická dražba, sme zistili, že až v 85 % prípadoch bol rozdiel nulový alebo kladný. Len 15 % z týchto zákaziek bolo nakoniec drahších ako sa predpokladalo. Z toho vyplýva, že sa nedá jednoznačne určiť, aký vplyv má elektronická dražba na celkovú cenu verejných zákaziek.

5 VYHODNOTENIE SÚČASNEJ SITUÁCIE

Cieľom tejto práce bolo zistiť, aké sú vzťahy medzi verejnými zákazkami a regionálnym rozvojom. Na základe štatistických údajov z Ministerstva pro místní rozvoj můžeme povedať, že verejné zákazky sa významnou čiastkou podieľajú na HDP Českej republiky, a tým majú zásadný dopad na rozvoj ekonomiky a teda aj regiónov.

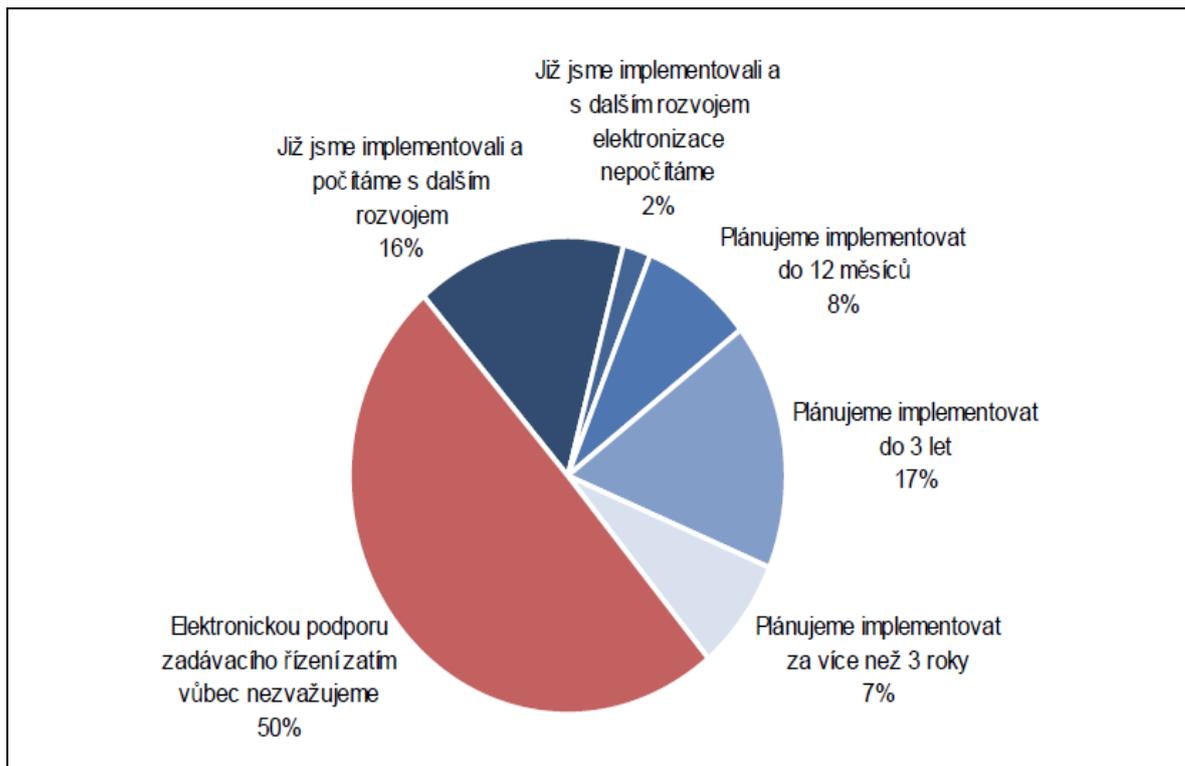
Významným zistením bolo, že pomerne veľké percento zákaziek bolo pridelených dodávateľom z rovnakého regiónu ako zadávateľ. Zhoda sídiel na krajskej aj okresnej úrovni je v ČR pomerne výrazná (v rozmedzí 38 % - 46 %) napriek tomu, že zohľadňovať priestorové hľadisko pri výbere dodávateľa nie je legislatívou umožnené. Z tohto pohľadu sa nám môže teda zdať, že zadávatelia prostredníctvom verejných zákaziek stimulujú regionálny rozvoj. Pri ďalšej podrobnejšej analýze sme však zistili, že zákazky smerujú hlavne do rozvíjajúcich sa regiónov a nie do zaostávajúcich. Len približne 3 % pripadali na zaostávajúce regióny. To znamená, že v ČR je cieleňé ovplyvňovanie regionálneho rozvoja prostredníctvom smerovania verejných zákaziek do zaostávajúcich oblastí stále len v začiatkoch.

Vo vzťahu k myšlienkam udržateľného rozvoja poskytuje náš výskum niektoré vstupné poznatky. Zvolená metodika pritom zachytáva celkovú myšlienku udržateľných zákaziek len čiastočne, pretože sa zameriava na dva čiastkové aspekty hodnotenia – tematické hodnotenie a hodnotiace kritériá. Napriek tomu sa ukazuje, že myšlienka udržateľného rozvoja má v oblasti verejných zákaziek svoje miesto, a to aj napriek tomu, že v našej vzorke bolo takto tematicky klasifikovaných len 19 % zákaziek. Podpora konkurencieschopnosti bola evidovaná pre 23 % zákaziek. Pozoruhodné je však zistenie, že omnoho väčší zreteľ na udržateľný rozvoj alebo podporu konkurencieschopnosti mali zadávatelia v zákazkách, ktoré boli spolufinancované z finančných prostriedkov Európskej únie. Je teda zrejmé, že trend podpory týchto konceptov na nadnárodnej úrovni sa prejavuje v rámci spolufinancovaných projektov aj v ČR.

Na nadnárodnej úrovni sa dostáva do popredia hodnotiace kritérium ekonomicky najvýhodnejšej ponuky. Toto kritérium je značne uprednostňované vo Veľkej Británii. Najnižšia ponuková cena ako hlavné hodnotiace kritérium, postupne ustupuje do pozadia, pretože to čo je najlacnejšie, nemusí byť aj najlepšie z hľadiska efektívnosti. Súčasné snahy o zefektívnenie verejnej správy sa týkajú aj verejného obstarávania, a preto sa začal klásť dôraz práve na uprednostňovanie ekonomickej výhodnosti pred cenou. Na základe nášho

výskumu však musíme konštatovať, že českí zadávatelia sa stále rozhodujú len podľa najnižšej ponukovej ceny. Dokonca aj v tých prípadoch kedy bolo ako rozhodujúce kritérium určená ekonomická výhodnosť, mala cena ponuky najvýznamnejšiu váhu v rámci čiastkových kritérií.

Ďalšou slabou stránkou verejného obstarávania v ČR je využívanie elektronizácie v procese zadávania. Ako príklad môžeme uviesť využívanie elektronickej dražby, ktorá bola v našej vzorke použitá len u 5 % zákaziek. Je ale veľká pravdepodobnosť, že v blízkej budúcnosti bude trend používania elektronickej dražby narastať. Česká republika prijala dokument „Strategie elektronizace zadávání veřejných zakázek pro období let 2011 až 2015“, ktorého hlavnou náplňou je vymedziť základný strategický rámec pre zavádzanie moderných informačných a komunikačných technológií do procesu zadávania. Na nasledujúcom obrázku je graf č. 7, ktorý je výsledkom prieskumu trhu verejných zákaziek v roku 2010 realizovaným MMR. Zobrazuje plány zadávateľov implementovať elektronické zadávania verejných zákaziek. Môžeme si všimnúť, že len 18 % zadávateľov využíva určitú formu elektronizácie a až 50 % nevyužíva žiadnu formu a ani v budúcnosti neplánuje. Práve aby došlo k zníženiu tohto počtu zadávateľov, sú prijímané strategické dokumenty zavádzania elektronizácie na národných aj nadnárodných úrovniach.



Graf 7: Plány zadávatel'ov na implementáciu elektronizácie zadávania VZ (MMR ČR, 2010b)

Nie všetky zistenia z nášho výskumu sú len negatívne. Verejné zákazky v ČR sú významným zdrojom prostriedkov pre stimuláciu malého a stredného podnikania z aspektu regionálneho rozvoja. Množstvo zákaziek so zameraním na miestnu verejnú infraštruktúru a pod. bolo zadáných miestnym dodávateľom. Tento fakt by mohol znamenať, že v blízkej budúcnosti sa prostredníctvom verejných zákaziek začnú stimulovať aj ostatné aspekty trvalo udržateľného regionálneho rozvoja, ktoré sa v súčasnosti vyskytujú s veľmi nízkou intenzitou.

6 PROJEKT – ZADÁVACIA DOKUMENTÁCIA K VEREJNEJ ZÁKAZKE

Zadávacia dokumentácia je dôležitým dokumentom, ktorý slúži na špecifikáciu údajov vo výzve o zadávacom konaní. Mala by obsahovať všetky požiadavky vzťahujúce sa na predmet zákazky. Jednotlivé obsahové náležitosti sme identifikovali už v teoretickej časti.

V rámci projektu sa pokúsime navrhnúť zadávaciu dokumentáciu, ktorá by zohľadňovala koncept trvalo udržateľného rozvoja. Dokumentácia bola vypracovaná na základe skúseností, ktoré sme získali zo štúdia obdobných zadávacích dokumentácií. V jednotlivých podkapitolách sa sústreďme na popis zákazky následne k zostaveniu konkrétnej podoby zadávacej dokumentácie.

6.1 Popis verejnej zákazky

Verejná zákazka, ktorú sme si zvolili, súvisí s energeticky úspornými opatreniami vo vybraných školských zariadeniach, ktoré spadajú pod majetok Zlínskeho kraja (ďalej len ZK). Jedná sa teda o podlimitnú zákazku na stavebné práce, pričom súčasťou zákazky bude aj vypracovanie projektovej dokumentácie.

Hlavným cieľom tejto zákazky je zateplenie, rekonštrukcia a zníženie energetickej náročnosti vybraných školských zariadení. Jedná sa o 2 školy, a to Střední odborná škola a Gymnázium Staré město a Střední škola nábytkářská a obchodní v Bystřici pod Hostýnem. Zadávateľom zákazky teda bude ZK a zároveň aj hlavným investorom. Projekt bude financovaný z rozpočtu kraja, ale časť investície bude preplatená v rámci európskych fondov z Operačného programu Životné prostredie na roky 2007-2013.

V rámci úprav bude hlavným cieľom zateplenie obvodných plášťov budov, rekonštrukcia okien a zabezpečenie energeticky efektívneho osvetlenia, prípadne ďalších úprav. Prínos tejto investície bude mať dopad okrem škôl a študentov/žiakov aj na rozpočet obcí a Zlínskeho kraja.

V rámci zadávacej dokumentácie sme sa rozhodli zohľadniť niekoľko faktorov, ktoré budú mať pozitívny dopad na životné prostredie a téma verejnej zákazky spadá do konceptu trvalo udržateľného rozvoja. Preto do zadávacej dokumentácie v technických podmienkach špecifikujeme opatrenia, ktoré zabezpečia zohľadnenie ekologického hľadiska pri plnení predmetu verejnej zákazky.

6.2 Zadávacia dokumentácia

Zadávacia dokumentácia k verejnej zákazke zadávanej podľa zákona č. 137/2006 Sb.,
o verejných zákazkách v znení neskorších predpisov

Názov verejnej zákazky:

Zateplenie a rekonštrukcia vybraných školských zariadení v Zlínskom kraji.

6.2.1 Identifikačné údaje zadávateľa:

Názov:	Zlínsky kraj
Sídlo:	Zlín, tř. Tomáše Bati 21, PSČ 761 90
IČ:	70891320
Osoba oprávnená jednat' menom zadávateľa:	MVDr. Stanislav Mišák - hejtman
Kontaktná osoba:	Bc. Veronika Papučiarová
Telefón:	733557006
e-mail:	veronika.papuciarova@seznam.cz
Dátum:	2.5.2012

6.2.2 Klasifikácia predmetu verejnej zákazky

Názov:	Verejná zákazka na stavebné práce
CPV:	45000000-7
Druh verejnej zákazky podľa predpokladanej hodnoty:	Podlimitná verejná zákazka
Druh zadávacieho konania:	otvorené
Predpokladaná hodnota:	60 000 000 Kč bez DPH

6.2.3 Vymedzenie predmetu verejnej zákazky

Predmetom plnenia tejto verejnej zákazky je vypracovanie projektovej dokumentácie a následná realizácia a zabezpečenie všetkých súvisiacich stavebných prác týkajúcich sa rekonštrukcie a úprav s ohľadom na energetické úspory v školách Střední odborná škola a Gymnázium Staré město a Střední škola nábytkářská a obchodní v Bystřici pod Hostýnem.

Projektová dokumentácia bude vypracovaná podľa vyhlášky č. 499/2006 Sb. o dokumentaci staveb, ktorá zároveň spĺňa podmienky dokumentácie pre zadanie verejnej zákazky na stavebné práce podľa § 44 ods. 4 zákona č. 137/2006 Sb., o verejných zákazkách.

Stavebné práce sa budú konkrétne týkať zatepl'ovania obvodných plášťov budov, výmeny okien a dverí a zabezpečenie energeticky efektívneho osvetlenia. Návrh riešenia musí vychádzať z energetického auditu spracovaného Zlínskym krajom a musí rešpektovať podmienky na získanie dotácií z OP Životné prostredie pre roky 2007-2013, prioritnej osy 3 Udržateľné využívanie zdrojov energie, opatrenie 3.2 Realizácia úspor energie a využitie odpadného tepla u nepodnikateľskej sféry.

6.2.4 Termín a miesto plnenia

Predpokladaný začiatok stavebných prác by mal byť 1. júna 2012 a predpokladaný najneskorší termín ukončenia 31. augusta 2012. Miestom plnenia budú sídla vybraných škôl na území Zlínskeho kraja.

6.2.5 Obchodné a platobné podmienky

- 1) Zmluva na realizáciu a zabezpečenie stavebných prác týkajúcich sa rekonštrukcie a úprav s ohľadom na energetické úspory vo vyššie zmienených školách bude uzavretá s víťazným uchádzačom na dobu plnenia predmetu zákazky.
- 2) Dielo bude realizované v súlade s platnými zákonmi a predpismi ČR a podľa všeobecne záväzných a doporučených postupov a metodík.
- 3) Platby a všetky ostatné finančné transakcie budú prebiehať v CZK.
- 4) Pre zadávateľa nie je prípustné navýšenie celkovej ponukovej ceny (s výnimkou zmeny sadzby DPH).
- 5) Zadávatel' neposkytuje žiadne zálohy.
- 6) Zmluvné pokuty pri nedodržaní termínov plnenia predmetu zákazky v podobe zľavy z celkovej ceny jednorazovo vo výške 10 %.

- 7) Dodávateľ zodpovedá za všetky škody na mieste realizácie stavebných prác spôsobené účastníkmi výstavby, za všetky škody spôsobené zadávateľovi alebo tretej osobe. Dodávateľ je povinný tieto škody bezodkladne napraviť príp. finančne uhradiť.
- 8) Záruka za akosť bude minimálne 5 rokov.
- 9) Obchodné podmienky zo strany uchádzača doplní uchádzač do návrhu o zmluvu.

6.2.6 Technické podmienky

Uchádzač je povinný vypracovať projektovú dokumentáciu v nadväznosti na:

- české technické normy preberajúce európske normy alebo iné národné technické normy preberajúce európske normy,
- európske technické schválenia (čl. 8 smernice Rady 89/106/EHS zo dňa 21. decembra 1988 o zblížovaní právnych a správnych predpisov členských štátov týkajúcich sa stavebných výrobkov),
- všeobecné technické špecifikácie stanovené v súlade s postupom uznaným členskými štátmi Európskej únie a uverejnené v Úradnom vestníku,
- medzinárodné normy, alebo
- iné typy technických dokumentov než normy, vydané európskymi normalizačnými orgánmi.

Ak nie je možné technické podmienky formulovať podľa vyššie uvedeného, formulujú sa technické podmienky za použitia odkazu na:

- české technické normy,
- stavebné technické osvedčenia (§ 3 nariadenie vlády č. 163/2002 Sb., ktorým sa stanovujú technické požiadavky na vybrané stavebné výrobky), alebo
- národné technické podmienky vzťahujúce sa k navrhovaniu, posudzovaniu a prevádzaniu stavieb a stavebných prác a použitia výrobkov.

Zadávateľ požaduje podľa zákona o verejných zákazkách § 46, ods. 4 zohľadňovať pri výkone alebo funkcii charakteristiky z hľadiska vplyvu na životné prostredie, tzn. použité produkty budú opatrené ekoznačkou, napr. podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1980/2000 zo dňa 17. júla 2000 o revidovanom systéme Spoločenstva pre udeľovanie ekoznačky, prípadne iným rovnocenným certifikátom alebo značkou kvality.

Predmetom stavebných prác je zatepl'ovanie obvodných plných plášťov (súčasťou prác bude sanácia obvodného plášťa, nová farba objektu a nové povrchové materiály), výmena okien a dverí za plastové, zvýšenie efektívnosti zdrojov a systému vykurovania a energeticky úsporného osvetlenia u vybraných objektov.

Súčasťou predmetu verejnej zákazky je aj vypracovanie projektovej dokumentácie, ktorá musí spĺňať tieto základné technické parametre:

- použité otvorové výplne musia mať maximálny súčiniteľ tepla celého okna $U = 1,2$ W/(m²K)
- musia byť použité ekologické hrubostenné tepelné izolanty
- druh použitej omietky: silikónová

6.2.7 Varianty ponuky

Zadávatel' nepripúšťa varianty ponuky.

6.2.8 Spôsob spracovania ponukovej ceny

Ponuková cena, ktorú uchádzač predloží musí obsahovať už všetky náklady spojené s realizáciou predmetu verejnej zákazky – cena bude zahŕňať všetky práce, činnosti a dodávky vyplývajúce zo zadávacej dokumentácie. Uchádzač uvedie cenu bez DPH, samostatne DPH a následne výslednú cenu s DPH v CZK. Cena ponuky bude uvedená ako najvyššie prípustná.

Náklady budú uvedené po jednotlivých častiach stavebných prác a dodávok vo forme jednoduchého rozpočtu.

6.2.9 Podmienky a požiadavky na formálne spracovanie ponuky

Uchádzač spracuje ponuku v českom (prípadne slovenskom jazyku) v písomnej forme. Spracovaná ponuka bude podpísaná oprávneným zástupcom uchádzača. Ponuka bude predložená v tlačenej verzii a nebude obsahovať prepisy ani opravy, ktoré by mohli zadávateľa uviesť v omyl. Uchádzač doručí ponuku na adresu sídla zadávateľa (buď poštou alebo osobne) v zalepenej obálke, ktorá bude označená „Verejná zákazka - Zateplenie a rekonštrukcia vybraných školských zariadení v Zlínskom kraji. NEOTVÁRAŤ!“ Obálka musí byť zabezpečená proti neoprávnenej manipulácii.

Jednotlivé strany ponuky musia byť očíslované od najmenej (č. 1) po najväčšiu a následne zošité do jedného celku. Okrem vytlačenej verzie uchádzač doloží aj zhodnú elektronickú verziu na CD (v MS Office alebo PDF), ktorá bude tiež obsahom obálky.

Ponuka sa bude skladať z nasledujúcich celkov:

- 1) **Obsah ponuky** – ponuka bude mať vygenerovaný obsah s číslami stránok jednotlivých kapitol (častí ponuky).
- 2) **Krycí list ponuky** – na krycom liste bude uvedené: názov verejnej zákazky, základné identifikačné údaje zadávateľa a uchádzača a osôb zmocnených k ďalšiemu jednaniu, najvyššie prípustná cena ponuky zostavená podľa zadávacej dokumentácie, dátum spracovania ponuky a podpis osoby oprávnenej jednať menom uchádzača.
- 3) **Preukázanie kvalifikácie** – uchádzač priloží overené kópie požadovaných dokumentov na preukázanie kvalifikácie požadovaných podľa zadávacej dokumentácie.
- 4) **Cenová ponuka** – uchádzač uvedie aj prehľad cien jednotlivých stavebných prác, dodávok a ostatných činností súvisiacich s plnením predmetu verejnej zákazky.
- 5) **Projektová dokumentácia** – uchádzač predloží návrh vypracovanej projektovej dokumentácie, ktorá bude spĺňať všetky zákonné podmienky a podmienky určené zadávateľom podľa zadávacej dokumentácie.
- 6) **Podpísaný návrh zmluvy** – súčasťou bude aj podpísaný návrh zmluvy podľa obchodného zákonníka a obchodných podmienok určených v zadávacej dokumentácii osobou oprávnenou jednať menom uchádzača.
- 7) **Ďalšie prílohy a doplnenie ponuky** – uchádzač doloží ďalšie údaje, ktoré neboli obsiahnuté v jednotlivých kapitolách zadávacej dokumentácie a sú pre neho podstatné pre podanie ponuky.

6.2.10 Preukázanie kvalifikačných predpokladov

Uchádzač je povinný preukázať splnenie kvalifikačných predpokladov. Musí spĺňať základné, profesijné, ekonomické, finančné a technické kvalifikačné predpoklady. Uchádzač ich musí doložiť nasledujúcimi dokumentmi:

Základné kvalifikačné predpoklady podľa § 53 zákona o verejných zákazkách

- **Výpis z registra trestov** – uchádzač nebol právoplatne odsúdený za trestný čin, ktorého skutková podstata súvisí s predmetom jeho podnikateľskej činnosti podľa zvláštnych právnych predpisov.
- **Čestné prehlásenie** – uchádzač čestne prehlási, že za posledných 5 rokov ne naplnil skutkovú podstatu nekalej súťaže formou úplatku podľa občianskeho zákonníka.

Profesijné kvalifikačné predpoklady podľa § 54 zákona o verejných zákazkách

- **Doklad o oprávnení k podnikaní** – podľa zvláštnych právnych predpisov v rozsahu zodpovedajúcom predmetu verejnej zákazky (napr. Živnostenský list, licencia, koncesná listina apod.)
- **Výpis z obchodného registra prípadne inej evidencie**, pokiaľ je v nej uchádzač zapísaný podľa zvláštnych predpisov.

Ekonomické a finančné kvalifikačné predpoklady podľa § 55 zákona o verejných zákazkách

- **Čestné prehlásenie o kladnom ročnom obrate zo stavebnej činnosti** za posledné 3 roky – uchádzač čestne prehlási, že zisky zo stavebnej činnosti boli za posledné 3 roky kladné a prehlásenie doloží preukázaním jeho likvidity.
- **Doklad o uzavretej poisťovnej zmluve** - jej predmetom bude poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú tretej osobe.

Technické kvalifikačné predpoklady podľa § 56 zákona o verejných zákazkách

- **Zoznam najvýznamnejších stavebných prác** – uchádzač priloží zoznam svojich najvýznamnejších stavebných prác za posledných 5 rokov, ktoré sú obdobného zamerania ako predmet verejnej zákazky s prehlásením dodávateľa o ich riadnom prevedení.
- Dodávateľ predloží **doklad o zavedení systému riadenia akosti** podľa normy: ČSN EN ISO 9001 na predmet plnenia verejnej zákazky.
- **Doklad o registrácii v systéme riadenia a auditu z hľadiska ochrany životného prostredia** (EMAS) alebo certifikátu riadenia z hľadiska ochrany životného prostredia (EMS) vydaného podľa českých technických noriem (české

technické normy rady ČSN EN ISO 14000) akreditovanou osobou (certifikačným orgánom)

Uchádzač je povinný preukázať splnenie kvalifikačných predpokladov najneskôr do ukončenia lehoty pre podávanie ponúk. Ak bude niektorý z dokladov chýbať bude uchádzač vyradený z ďalšieho hodnotenia ponúk. Zadávatel' uznáva aj iné rovnocenné doklady.

6.2.11 Spôsob hodnotenia ponúk podľa hodnotiacich kritérií

Základným kritériom pre hodnotenie ponúk bude **ekonomická výhodnosť ponuky**.

Hodnotenie bude vychádzať z čiastkových kritérií, ktorým zadávatel' určil váhu v percentách podľa ich dôležitosti. Ich súčet je 100 %.

Čiastková kritériá pre hodnotenie ponuky:

- | | |
|-------------------------------------|-----------|
| - Cena ponuky (s DPH) | váha 60 % |
| - Technologické riešenie | váha 20 % |
| - Termín dokončenia stavebných prác | váha 10 % |
| - Zmluvné podmienky | váha 10 % |

Hodnotenie bude realizované nasledujúcim spôsobom:

Hodnotiaca komisia použije pre hodnotenie bodovaciu stupnicu 0 – 100 bodov. Každéj ponuke je na základe čiastkového kritéria pridelená určitá bodová hodnota, ktorá zobrazuje úspešnosť predmetnej ponuky v rámci čiastkového kritéria. Pre číselne vyjadriteľné kritériá, pre ktoré má najvhodnejšia ponuka minimálnu hodnotu kritéria, napr. cena ponuky, technologické riešenie atď., získa hodnotená ponuka bodovú hodnotu, ktorá vznikne násobkom 100 a pomeru hodnoty najvhodnejšej ponuky k hodnotenej ponuke.

Rovnakým spôsobom sa bude postupovať u každého z čiastkových subkritérií. Celkový počet bodov dosiahnutých zo všetkých subkritérií v rámci jedného čiastkového kritéria bude vydelený počtom subkritérií v rámci tohto kritéria. Takto zistený počet bodov za čiastkové kritérium bude prevážený percentuálnou váhou tohto kritéria stanovenou zadávatel'om.

V prípade, že komisia bude považovať hodnotu iného čiastkového kritéria alebo subkritéria, než je cena, za výrazne neprimeranú, nepoužije vyššie uvedený postup a ponuke v rámci tohto kritéria resp. subkritéria pridelí hodnotu 0. Hodnotiaca komisia je tento postup povinná odôvodniť v správe o posúdení a hodnotení ponúk.

6.2.12 Prehliadka miesta plnenia

Hromadná prehliadka miesta plnenia predmetu verejnej zákazky nebude uskutočnená vzhľadom k verejnej dostupnosti.

Uchádzač sa musí so stavom a miestom realizácie oboznámiť pred podaním ponuky.

V prípade ďalších informácií o mieste plnenia sa uchádzač obráti na kontaktnú osobu, ktorá je uvedená v zadávacej dokumentácii.

6.2.13 Lehota a miesto pre podanie ponúk

Lehota pre podanie ponúk začína bežať nasledujúci deň po dni vyvesenia výzvy na úradnej doske.

Uchádzač môže podať svoju ponuku do 31. mája 2012 do 12.00 hod.

Uchádzač doručí ponuku v súlade s § 69 zákona o verejných zákazkách. Uchádzač doručí ponuku v písomnej forme na adresu sídla zadávateľa (vid'. identifikačné údaje zadávateľa) osobne alebo prostredníctvom českej pošty – doporučene (rozhodujúci je dátum odoslania na obálke) do stanoveného konca lehoty. Všetky ďalšie ponuky doručené po uplynutí lehoty nebudú hodnotené a budú vrátené uchádzačovi.

6.2.14 Otváranie a hodnotenie obálok s ponukami

Otváranie obálok s ponukami bude prebiehať dňa 1. júna 2012 o 14.00 hod. v mieste sídla zadávateľa v zasadacej miestnosti. Otvárania obálok sa môže zúčastniť maximálne 1 zástupca od každého z uchádzačov, ktorí podali ponuku do konca uplynutia lehoty pre podanie ponúk.

Hodnotenie ponúk prebehne do 15. júna 2012. Uchádzači budú následne o výsledkoch hodnotenia písomne informovaní.

6.2.15 Iné požiadavky zadávateľa na plnenie verejnej zákazky

Zadávateľ nemá žiadne dodatočné požiadavky.

V prípade, že sa v priebehu plnenia verejnej zákazky vyskytnú dodatočné požiadavky zadávateľa súvisiace s predmetom riadneho plnenia verejnej zákazky, ktoré bude nutné realizovať, bude ich zadanie riešené v súlade so zákonom o verejných zákazkách.

6.2.16 Požiadavky podľa § 44 ods. 4 zákona o verejných zákazkách

V prípade zákaziek na stavebné práce podľa § 9 ods. 1 písm. b) alebo c), ktorých súčasťou je projektová činnosť, môžu byť dokumenty požadované v § 44 ods. 4 nahradené technickými podmienkami (viď kapitolu 6.2.6) vyjadrenými formou požiadavkou na výkon alebo funkciu podľa § 46 ods. 4 alebo 5.

V Zlíne dňa 30.3. 2012

.....

MVDr. Stanislav Mišák

Hejtman Zlínskeho kraje

Súčasťou zadávacej dokumentácie často bývajú prílohy, ako napr. krycí list, návrh zmluvy, projektové dokumentácie a pod. Keďže sme sa snažili poukázať na to, ako sa dá v zadávacej dokumentácii zohľadniť ekologické hľadisko v procese zadávania, nebudeme sa ďalej týmito náležitosťami zaoberať, pretože z hľadiska cieľa práce nie sú pre nás relevantné a rozsah je obmedzený.

ZÁVER

Verejné zákazky objemom vynaložených finančných prostriedkov na nákup rôznych statkov a služieb majú veľký význam pre ekonomiku. Zároveň sa v súčasnosti verejné zákazky dostávajú do popredia ako jeden z nástrojov regionálneho rozvoja. Tento pohľad je neustále viac diskutovaný aj v rámci politických kruhov na národnej i nadnárodnej úrovni. Množstvo štátov Európskej únie dokonca využíva tieto zákazky v súlade s konceptom udržateľného rozvoja a pri ich zadávaní zohľadňuje ekonomické, sociálne a environmentálne hľadiská vyváženého rozvoja.

Problematika verejných zákaziek z aspektu rozvoja regiónov bola aj hlavnou témou tejto diplomovej práce. Hlavným cieľom bolo zistiť a vyhodnotiť súčasný stav využívania verejných zákaziek ako podporného nástroja pre regionálny a miestny rozvoj v Českej republike. V rámci nášho výskumu sme zistili, že v ČR tento trend nie je zatiaľ príliš výrazný a súvislosti, ktoré sme objavili medzi procesom verejného obstarávania a regionálnym rozvojom sú zatiaľ veľmi slabé. Jednou z príčin môže byť, že ČR je jednou z bývalých postkomunistických krajín a má menej skúseností s modernými metódami riadenia vo verejnej správe (ako napr. New public management) než západné krajiny. Okrem toho je u verejného sektora stále určitá averzia voči riziku a zároveň sa väčšina zadávateľov stretáva s nedostatočným objemom finančných prostriedkov. Preto sú napríklad zadávatelia málo ochotní investovať do modernizácie a zavádzania novších efektívnejších metód alebo nakupovania kvalitnejších produktov a služieb. Tieto bariéry im zabraňujú využívať ekonomicky najvýhodnejšie ponuky, na ktoré sa v súčasnosti kladie čoraz väčší dôraz a stále v rámci verejného obstarávania uprednostňujú čo možno najnižšiu cenu ponuky. Na druhej strane treba zdôrazniť, že zvolená metodika výskumu sa cielene zameriava hlavne hodnotenie regionálneho rozvoja z tematického hľadiska a hodnotiacich kritérií, čo značne skresľuje naše výsledky a nevystihuje celú problematiku. Okrem toho z hľadiska udržateľného rozvoja poskytuje tento výskum niektoré vstupné poznatky, ktoré môžu slúžiť ako iniciatíva pre ďalší výskum.

Pomerne veľký počet zákaziek v ČR je zadávaných malým a stredným podnikom, čo je významný prostriedok na ich podporu. Preto môžeme povedať, že verejné zákazky sa môžu stať významným finančným nástrojom na podporu regionálneho rozvoja založeného na podpore malého a stredného podnikania. Zároveň sme si všimli väčšiu tendenciu dbať na témy zohľadňujúce trvalo udržateľný rozvoj a podporu konkurencieschopnosti u zákaziek,

ktoré boli sčasti financované z fondov Európskej únie. To je dôkazom toho, že daná problematika má svoje miesto v politike na nadnárodnej úrovni. Je teda len otázkou času, kedy tieto zásady a koncepty preniknú aj do politických sfér u nás.

Poznatky a závery, ktoré sme na základe nášho výskumu dostali však nemôžeme označiť ako všeobecne platné, pretože rozsah skúmanej vzorky je k celkovému počtu verejných zákaziek pomerne malý. Napriek tomu je pravdepodobné, že základné charakteristiky, ktoré sme uviedli a získali, vystihujú aktuálnu situáciu a môžu sa stať podnetom pre ďalšie podrobnejšie výskumy. Verejné zákazky majú veľkú pravdepodobnosť stať sa významným zdrojom financovania trvalo udržateľného regionálneho rozvoja. Vďaka vzrastajúcemu záujmu politikov a zavádzaniu smerníc v rámci EU je pravdepodobnosť, že sa začne v blízkej budúcnosti brať väčší ohľad sa sociálne a environmentálne stránky vyváženého rozvoja aj v Českej republike.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Brammer, S., Walker, H., 2011. Sustainable procurement in the public sector: an international comparative study. *Internal Journal of Operations and Production Management*. Vol. 31, iss. 4, s. 452-476 [cit. 2012-01-22]. Dostupné z: www.emeraldinsight.com/0144-3577.htm
- [2] Carter, C.R., Jennings, M., 2004. The role of purchasing in corporate social responsibility: a structural equation analysis. *Journal of Business Logistics*. May 2011, vol. 25, iss. 1, s. 145-186 [cit. 2012-02-23]. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/j.2158-1592.2004.tb00173.x/full>
- [3] Hendl, J., 2008. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Vyd. 2. Praha: Portál. 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4.
- [4] Hojdarová, M., Hanáček, M., ed., 2010. *Konference – Matematika v ekonomické praxi*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava. 233 s. ISBN 978-80-87035-34-4.
- [5] Jurčík, R., 2011. *Právní úprava veřejných zakázek jako nástroj rozvoje regionu - zohlednění ekologických a sociálních kritérií*. Praha: Otevřená společnost, o.p.s. 19 s.
- [6] Jurčík, R., Krutáková, L., 2008. *Veřejné zakázky a PPP projekty : potřebnost změny a právní úpravy v EU a v ČR : sborník příspěvků z 2. ročníku mezinárodní vědecké konference konané dne 15.-16.5.2008*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 506 s. ISBN 978-80-7380-121-2.
- [7] Kadeřábková, J., Mates, P., Wokoun, R., 2004. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Vyd. 4. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 447 s. ISBN 80-86473-80-5.
- [8] Marek, K., Pelc, V., 2005. *Veřejné zakázky: zákon o veřejných zakázkách s vysvětlivkami*. Vyd. 2. Praha: Linde. 317 s. ISBN 80-7201-531-1.
- [9] MMR ČR, 2010a. *Metodika zadávání veřejných zakázek podle zákona č. 137/2006 SB., o veřejných zakázkách a metodika zadávání zakázek financovaných ze zdrojů Evropské unie*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. 233 s.
- [10] MMR ČR, 2010b. *Strategie elektronizace zadávání veřejných zakázek pro období let 2011-2015*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. 29 s.

- [11] Mravcová, J., 2009. *Průvodce zadáváním veřejných zakázek - nové možnosti zhodnocení veřejných prostředků*. Praha: Otevřená společnost, o.p.s. 89 s. ISBN 80-8711-016-1.
- [12] Ochrana, F., 2004. *Veřejné zakázky – Metody a metodika efektivního hodnocení a výběru*. Praha: Ekopress. ISBN 80-86119-79-3.
- [13] Ochrana, F., 2007. *Veřejné služby - jejich poskytování, zadávání a hodnocení: teorie a metodika poptávkového způsobu poskytování a zadávání veřejných služeb na úrovni municipalit*. Praha: Ekopress. 167 s. ISBN 978-80-86929-31-6.
- [14] Ochrana, F., 2008. *Zadávání, hodnocení a kontrola veřejných zakázek : (ekonomická analýza)*. Praha: Ekopress. 153 s. ISBN 978-80-86929-46-0.
- [15] Ochrana, F., 2011. *Veřejné výdajové programy, veřejné projekty a zakázky: jejich tvorba, hodnocení a kontrola*. Praha: Wolters Kluwer česká republika. 219 s. ISBN 978-80-7357-644-8.
- [16] Sagit, 2011. *UZ Veřejné zakázky, koncesní předpisy*. Ostrava: Sagit. 176 s. ISBN: 978-80-7208-877-5.
- [17] Suhányi, L., 2010. *Investičné možnosti regionálnych samospráv*. s. 235-250 [cit. 2012-01-22]. Dostupné z: www.pulib.sk/elpub2/FM/Kotulic14/pdf_doc/21.pdf

Internetové zdroje:

- [18] MMR ČR, 2011. *Statistické výstupy o veřejných zakázkách*. Portál o veřejných zakázkách a koncesích [online]. Last modified 2012 [cit. 2012-02-23]. Dostupné z: <http://www.portal-vz.cz/Information-System-on-Public-Contracts/Statistical-Outputs-on-Public-Contracts>.
- [19] *Nástroje regionálního rozvoje*. Metodická podpora regionálního rozvoje [online]. Last modified 28 September 2010 [cit. 2012-02-4]. Dostupné z: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/nastroje-regionalni-politiky.html>
- [20] *Správa o modernizácii verejného obstarávania*. Európsky parlament [online]. Last modified 05 October 2011 [cit. 2012-02-23]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2011-0326+0+DOC+XML+V0//SK>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika
EHS	Európske hospodárske spoločenstvo
ES	Európske spoločenstvo
EU	Európska únia
GaREP	Spoločnosť pre regionálne ekonomické poradenstvo
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OP	Operačný program
PPP	Public Private Partnership
Sb.	Sbírky
VZ	Verejné zákazky
Zák.	Zákon
ZK	Zlínsky kraj

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Prehľad počtu verejných zákaziek za roky 2006-2010 (MMR ČR, 2011).....	37
Graf 2: Prehľad celkových súm alokovaných na verejné zákazky v rokoch 2006-2010 (MMR ČR – Informační systém o veřejných zakázkách: statistické výstupy o VZ, 2011)	38
Graf 3: Prehľad VZ podľa limitu a druhu verejnej zákazky za roky 2004 – 2011(MMR ČR – Informační systém o veřejných zakázkách: statistické výstupy o VZ, 2011).....	38
Graf 4: Rozdelenie verejných zákaziek podľa tematických okruhov (autor, 2012).....	42
Graf 5: Prehľad zákaziek financovaných z Európskej únie v rámci tematických okruhov (autor, 2012).....	43
Graf 6: Charakteristika dodávateľov podľa veľkosti podniku (autor, 2012).....	47
Graf 7: Plány zadávateľov na implementáciu elektronizácie zadávania VZ (MMR ČR, 2010b)	52

SEZNAM TABULEK

Tabuľka 1: Tematické okruhy analýzy verejných zákaziek (autor, 2012)	34
Tabuľka 2: Veľkostné kategórie podnikov podľa počtu zamestnancov (autor, 2012)	35
Tabuľka 3: Rozloženie verejných zákaziek v % podľa súladu regiónov a ich zaradenia do zaostávajúcich alebo rozvíjajúcich sa regiónov (autor, 2012)	40
Tabuľka 4: Rozloženie verejných zákaziek v rámci jednotlivých tém podľa súladu sídiel zadávateľa a dodávateľa na okresnej úrovni (autor, 2012).....	44
Tabuľka 5: Prehľad najčastejšie využívaných dielčích kritérií (autor, 2012).....	46
Tabuľka 6: Prehľad dodávateľov podľa veľkosti a lokalizácie (autor, 2012)	47